

- 25 Aicin adisquide eue partida cōtrastarequin fiteta,
harequin bidian aiceno, eremōn eue partida contrastac
ingeari, eta ingeac eremōn sargeantari, eta preso-
nean ecar eradin
- 26 Eguias erraiten drauat, erair ilkiren handie, renda
Diroano arquen pelata.
- 27 Encun rhan duene euen lehenagocoey erran ican çayela,
Estue adulterioic iaugiren.
- 28 Baina nie erraiten draucuet, Nore-ere bequisten baitu
emasteric, hura guthicia decançat, hambater adulteratu
duquecla harequin bere bihotzean.
- 29 Bada baldin eue begui escuriac lebuca eraciten ba-
han, idogui eçac hura, eta iraitzac eueganic: euen hobe
duc hiretaco, galz dadin hire membrotaric bat, eta
ertadin hire gorputz gucia egotz gehennara.
- 30 Eta baldin eue euen escuriac lebuca eraciten bahan,
breuca eçac hura, eta iraitzac eueganic: euen hobe duc
hiredaco, gal dadin hire membrotaric bat, eta ertadin
hire gorputz gucia egotz gehennara.
- 31 Hbalaber erran ican da, Nore-ere vtriren baitu bere
emastea, bemo separationeco letra:
- 32 Baina nie diotsuet, euen nore-ere vtriren baitu bere
emastea, salbu paillardicari causas, adulterio equin
eraciten draucata: eta nore-ere vtriarequin erconduren
baita, hare adulterio iaugiten duela.
- 33 Berrin encun rhan duene, euen lehenagocoey erran

ican çayela, Ezoriz desperintaturen, baina zendaturen
drantrac Tannari eure inamendu promethatuac.

34 Baina nie diotsuet esleçacuen inra batre, ez cernär,
ecen Taincoaren thronoa da.

35 Erete Lurrar, ecen haren oinetaco alkia da: ez eta Jeru-
salemaz, ecen regne handiaren ciuitatea da.

36 Hbalaber eure buncäs estue inraturcu, ecen bilobat
churi erpa belte ecin daidie.

37 Baina biz çuen hitra bay, bay: ez, ez: eta hancar goiticoa
gaichtotic da.

38 Ençun rkan duçue, ecen erran ican dela, Beguia bequia,
gatie, eta hortra hortragatie.

39 Baina nie erraiten drançuet, Estia cocueta resisti-
guizquari: baina baldin norbeitee io bahçca eure
escuineco mathelan, itzul ieçoc bercea-ere.

40 Eta hiri auci eguin nahi drananari, eta eure iacca
edegui, rxi ieçoc mantoa-ere.

41 Eta nor^{nahi} ecen rkanê baihan bortekatu lecoa baten
egritera, albeitindoa harequin biga.

42 Escatsen çayanari emoc: eta hirganic maillebatu
nahi duena ezteçila iraitz.

43 Ençun rkan duçue ecen erran ican dela, On eritiren
drancae eure etsayari.

44 Baina nie erraiten drançuet, Onheto itraçue çuen
etsayac, benedicaitraçue maradicatzen çaiturtenac,

vingui equitene gaitz daritrueney: eta othoitze
equitene oldartzen caizqui enacgatic, eta persecuta-
zen caiturstenacgatic.

45 Cuen aita cernitan denaren haour carehen cat: ecen
harc ilki eraciten du bere iguzquia gairchtoen eta onin
gainera, eta igortzen du veia instoen eta iniustoen gainera.

46 Ecen baldin cney on daritrueney on badaritzeque, cer
sari rkanen duque? estute publicanoec-ere hori
bera equiten?

47 Eta baldin cnen anayey solament bequitharke equiten
badraueque, cer quehiago equiten duque? estute publi-
canoec-ere horrela equiten?

48 Carehen bada cneec perfect, cnen aita cernitan dena
perfect den becala.

Cap. VI.

1 Elemosynaz. 5 Othoitzar. 14 Elkarri nola barkatzeo.
16 Baruraz. 19 Thesaur equiteaz. 24 Jaincoa eta ~~atrastaz~~
abrastassunac ecin cerbitza. 25 Vicite temporalaz
artharic ez rkaiteco. 33 Jaincoaren resuma' eta harta
rao equimbidea lehenic bilkatzeo.

Bader 1749 p. mte 2. l. tit. 1. 1. 1.

1 Bequitanque cnen elemosyná estagui cnen quiconen
aitrinean hecar ikus caihertecat: esper saric estuque
rkanen cnen aita cernitan dena baithan.

2 Bada elemosyna equiten duanean, este cala trompetta

io eraci eure aitsinean, hypocritie equiten duhen
becala synagoguetan et carriguetan, qui conis esti-
ma ~~ditecēcat~~ ditecēcat: equiar divlsnet recibitren
dubela beru varia.

3 Baina hic elemosyna equiten duanean, exalbeit equi
hire exquerac, cer equiten duen hire escuinal.

4 Bire elemosynā secretuā dēcat: eta eure Aita secre-
tuā dacussanac, redaturen dranc aguerrian.

5 Eta othoitz equiten duanean, exa icela hypocritac be-
cala: hayz lakot ciayec congregationetan eta carica
cantoinetan cutie dandela othoitz equitea, qui conis
ikus ditecēcat: equiar erraiten drancnet eeen recibitren
dubela beru varia.

6 Baina othoitz ~~ta~~ equiten duanean sar adi euxe gambe
zatchoā, eta eure borthā ertsiric, othoitz equiōc eure
Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacus-
sanac redaturen dranc aguerrian.

7 Bada othoitz equiten dueneanean, esteccacuela anhitz
idas Paganovic becala: eeen vete dute beru anhitz
idastear encunen ditadela.

8 Etzarehela beraz hetarat irudi: eeen badagui quen Aitac
ceren behar carhen, esca caguzguisten baino lehen.

9 Bunela beraz que othoitz equiene, Gure Aita
ceētūā aicena, sanctifica bedi hire icena:

10 Othor bedi hire resumā. Equin bedi hire vorondakea

cernān beçala lurrean-ere.

11 Que equico oguia igne egun.

12 Eta quita ietrague gutre corrac, nola que-ere que
corduney quittatzen baitranegu

13 Eta ergaitz^{ala} sar eraci tentationetan, baina delin-
ra gaitrac gaitotie. Ecen hira due resumá, eta
'puissanca', eta gloriá secula cotz. Amen.

14 Ecen baldin barka budietreque quicony bere faltác,
barkaturen drancue eney-ere enen Aita cerucoac.

15 Baina baldin barka espadietreque quicony bere faltác,
enen Aitac-ere estranguique barkaturen enen faltác.

16 Quehiago, barur daquimenean, etzaretela iterrua tris-
betaco hypocritác beçala: ecen disquisatzen diturke' bere
bequitharkeac, barur diradela quicony agueri diraden-
cat: equiaz erraiten drancuet, ecen recubitzen Dubela
ber Laná.

17 Baina hic barur equiten duanean uncha ecac eure burui,
eta ikus ecac eure bequitharkeac:

18 Quicony barur aicela agueri ezaguiencet, baina eure
Aita Secretuan Denari: eta eure Aita Secretuan Jacus-
sanac rendaturen dranc aguerrian.

19 Ertitzaquela equin enen thesaurac lurrean, non cerrenac
eta herdoillác goastatzen baititu, eta non ohoinéc

(+ L. e. d. puissanca en sens cidille

20) Culhathen eta ebaisten baititurhé.

20 Baina equin itaque cuen thesaurac cernan, nõ ex cerrenec ex herdoillac expaitu goastatren, eta non ohvinéc expaitute culhathen ex ebaisten.

21 Ecu non barta cuen thesaura, han icanen da cuen bihotza-ere.

22 Gorputzare arguia da beguia, beraz baldin hira beguia simple bada, hira gorputz quia argui datec:

23 Baina baldin hira beguia gaichto bada hira gorputz quia ilhura datec: beraz baldin hitan den arguia ilhura be bada, ilhumben hura cin handi date?

24 Nehore bi nabussi ecin cerbitra ditraque: ecen edo batari gaita eritziaren dranca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitra ditraquecne ⁴ Iaincoa eta abrastassunac.

25 Hocalacota erraiten drancuet, estu cuen artharic cuen vicia trear, cer ianen ducuen eta cer edanen: ezeta cuen gorputzar, cercar vestituren careten: ezeta vicia vianda baino quchiago, eta abillamendua baino gorputza?

26 Considera itaque cemeo Choriac, ecen estute eriten, ex erequitatren, ezeta graneretara biltzen, eta cuen Aita cemeoac hatzen ditu hec: etzaretz cunc antitez hec baino excellentago?

27 Eta nore cuetaric artha vkanez eratchequi, ahal

(4 Iaincoa a b c ame cidille

- 21
- Diecagueo bessobat bere haditassinari?
- 28 Eta vestiduraz cergatic carele arthatsu? ikas eçaque nola landaco florece handitsen diraden: ez nekatsen dirade, ez iruten duti.
- 29 Baina erciten draucuet are Salomon-ere bere gloria guciaruquin estela vestitu ican hetarie bat beçale.
- 30 Bada baldin landaco egufu belhar dena, eta bingar labeau cearten dena, Iaincoac kala inguru vestitren badu: era quec anhitser areago, fede chipilacoc?
- 31 Estucuela beraz atharic errasten duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo cerçaz vestituren gara?
- 32 (Een gança hanc guciac Paganosic bilhatsen diturki) een badaqui çuen Aita Cernecac, een gança hanen gucion beharra baducuela.
- 33 Baina bilha eçaque lehenic Iaincoaren resuma eta hanen iustitia, eta gança hanc guciac emanen çairquicue gaineraco.
- 34 Etrarehela bada arthatsu bingar amunaz: een bingar munac beretaco artha rhanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

Cap. VII.

1 Er indicatreeo. 6 Ganca saindua orey er emaitreo.
 7 Er eatreeo, bilhatreeo, bulkatreeo. 12 Scripturaren
 Summaria. 13 Borthe heresia eta cabala. 15 Prophe
 ta falsuac. 16 Arborearen funetua. 21 Lita cerueoa,
 zen vorondatea equinen duena saluaturun. 22 Mi
 raculu falsu equiler. Hartoea ido sabl gaineo
 etchea.

- 1 Ertecaçuela indica, indica ~~et~~ etraitextençat.
- 2 Eeen cer ingemenduz indicaturun baitucue, indicati,
 zen çarete: eta cer neurris neurthuren baitucue, aldiz
 neurthuren çaicue
- 3 Eta cergatic behatsen due eue anayeren bequico
 fitsera, eta eue bequico gapirioari ezatrayo oharren.
- 4 Edo, nola diotsoc eue anayeri, Verbae idogui decadan
 fitza hire bequitic, eta horra, gapirioa hire bequian.
- 5 Hypocrita, idocac lehenic gapirioa eue bequitic,
 eta orduan behaturun due, idogui decan fitza eue
 anayeren bequitic
- 6 Erteyecueta ganca saindua orey, eta estitracueta
 egote, enen perlac urdin aitarnera: beru oiner
 ohondicça eritratzen, eta itzuliric cathica etraitratzen
 quec.

- 23
- 7 Esca xaiterte eta emanen caique: bilha ecaque, eta eridencen duene: bulka ecaque, eta irequiren caique.
 - 8 Ecen escatzen den guciac, recebitzen du: eta bulhatsen duenac, erideiten du: eta bulkatsen duenari, irequiren cayó.
 - 9 Ecē nor da cucteric quicono, baldin beru semea ogui esca badaquio, harri emanē drancana?
 - 10 Eta baldin arrain esca badaquio, ala suguebat emanen dranca?
 - 11 Beraz cūec gaiecto cucteleric baldin badaquicue ganca onēn cūen kavurrey emaiten: cembater creago cūen aita cūmiten denac emanen drancue ganca onac escatzen euzquioney?
 - 12 Bada quiconēc cūey eguin dietracuen nari ditucuen ganca guciac, eguin ietrecue cūec-ere hōey haleber: ecen haur da Lequea eta Ptophetac.
 - 13 Sar caiterte bortha herstitic: ecen bortha largoa eta bide cabala da perditionetara iriciten duena, eta anhitz dirade hartaric sartzen diradenac.
 - 14 Ecen bortha herstia eta bide herstia vicitzera eramaiten duena: eta guti dirade hura erideiten dutenac.
 - 15 Bequirancue bada propheta falsuetarie, cein ethorten baitirade cūetara ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade.

- 24) 16 Bere fructuetarie ecagturen ditucue hec. Ala bilten
 duli elhorrietarie mahatsic, edo karduetarie ficoric?
- 17 Hala arbore on guciac fructu onac equiten ditu, eta arbore
 gaiichtoac fructu gaiichtoac equiten ditu.
- 18 Arbore onac fructu gaiichtoric ecin daidi, eta arbore
 gaiichtoac fructu onic ecin daidi.
- 19 Fructu onic equiten estuen arbore gucia piccatren da
 eta sura equizen.
- 20 Bere fructuetarie berax ecagturen ditucue hec.
- 21 Miri Ianna, Ianna, eraiten drautan gucia esta
 sarthuren ceruetao cesuman, baina em Aita ceruitan
 denaren vorondakea equiten duena.
- 22 Anhitree emanen draut egun hartan, Ianna, Ianna,
 estugu hire icenean prophetizatu, eta estitugu hire
 icenean deabruac egotri campora, eta estugu hire
 icenean verthute anhitze equin?
- 23 Eta orduan emanen draut clarogui, Egundano
 etraixturtet ecagutu: parti caibeste eneganic
 iniquitate equiten duenenoe.
- 24 Nore-ere bada enuten baititu ene hitz haue,
 eta hec equiten, hura dub comparatoren quicon
 cultur bere etchea arroca gain balikan edificatu
 duenarequin.
- 25 Eta erori ican da uria, eta elhorri ican dirade ur
 sobernae, eta exaunsi vkan dule haicic, eta io vkan
 dule tcheeren contra: eta esta erori ican: ecen arroca

gainean fundatua cen

- 26 Eta norc-ere inçuten baititu em hitz hauc, eta espai-
litu equiten, comparaturen da quicon erho bere etchea
sable gainean edificatu duendreguin.
- 27 Eta erori icau da uria, eta ethorri icau dirade ve sober,
nac, eta haicic eraunsi vkan duti, eta io vkan duti
etche haren contra, eta erori icau da, eta haren deseguitea
handi icau da.
- 28 Eta guerra cedin propos hauc acabatu cituenean
Jesusen, populus mirax baitregoen haren doctrinaz.
- 29 Ezen iracasten cituen authoritate cunenac becala, eta
ez Scribic becala.

Cap. VIII.

2 Sorhagoa. 5 Centenaren muthil eria eta fedea.
11 Gentilen vocationea eta Induen irairtea. 13 Sin-
heitea. 14 Pierriren ama quiharreba, bayeta anhih
demoniata eta eri sendatu. 19 Christi irreiguiteco
rorondale cunen Scribi. 21 Bere aita ohortre behar
rez congib esquer cegoen discipulua. 24 Hsasso
kempetateia Christec cessa eraciten. 28 Eta bi
demoniata sendaturic, deabrey vdehara ioaitera
congib emaiten.

- Haren 99 lig pinte
- 1 Eta menditic iautsi cenan gendelre handi irreigui
ceguion.
 - 2 Eta huná, sorhago batec ethorric adora cecan hura,
cio eta, Ianna, baldin nahi badue, chaku ahal niroc.

- 3 Ela esena hedaturic hungui ceçan hura Iesusec, ciola, Nahi diat, cricên chahu. Ela berhan chahu cedim haren sorhayokassuna.
- 4 Orduan diotsó Iesusec, Bequiane nehori esterroán: baina habil, eta erants ^{ic}ceoc eue buruá Sacrificado, uari, eta presenta ceac Moysesec ordenatu duen obla-
tionea, hary testimonia ^getan dençat.
- 5 Ela sarthu ceçean Iesus Capernaum^{en}, ethor cedim harenjana Centenerbat othoitz eguten ceçacala,
- 6 Ela ciola, Ianna, ene muthilla diatrae etheçean para-
lytico, gairqui tormentatua.
- 7 Ela diotsó Iesusec, Nic ethorric sendaturen diathura.
- 8 Ela ihardesten cuela Centenerac erran ceçan, Ianna, ernane digne ene atzarbean sar adin: baina errac solament hitra, eta sendaturen baita ene muthilla.
- 9 Ceçen ni ere quicon naue berceren meneco, ditudalaric neure aspico gendarmesac, eta erraiten diarocat huri, Oha, eta iwaiten due: eta berceari, Athor, eta ethorten due: eta neure cerbitzariari, Egiric haur, eta eguten die.
- 10 Ela haur encunic Iesusec mirets ceçan: eta dioste carreizconey, Eguiar erraiten drauçuet, estudala
"Israelen-ere hain fede handiric eriden.
- 11 Baina badotsuet ecen antitha Orietetic eta Oci,
dentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela
Abrahamequin Isaac-egin eta Iacob-egin Ameta
eo resumán:

- 12 Eta resumaeo semeae egotriren diradela campoco
ilhumbera: han icanen da nigar eta hortz garrascots.
- 13 Eta erran ciecion Iesusec Centenerari, Oho' eta sinketsi
duan becala equin bequic. Eta senda cedin haren
muthilla ordu hartan berean.
- 14 Eta Iesusec Pierrisen etchera ethorric, ikus cezan
haren ama-guinharreba ohean cetrala, eta helgaitrac
caducala.
- 15 Eta hunki cezan haren escua, eta vtri cezan helgaitrac,
eta iaigui cedin, eta cerbitra citran.
- 16 Eta arratsa ethori cenan, presentia ciecoten antitza bono,
niatu: eta egotr cietren campora Spirituac hitzaz, eta
gairqui cenden quicac senda citzan:
- 17 Compli ledineat Esaias prophetaz erran ican cena,
cioela, Ubarc gure langoreac hartu rkan ditu, eta gure
eritassunac ekarri rkan ditu.
- 18 Eta ikussiric Iesusec gendetsu handi bere inguruan,
mana citzan discipuluac ioan liticen bere aldera.
- 19 Eta hurbilduric Scriba batec erran ciecon, Magistrua,
iarreiquiren natraic hiri, norab-ere ioanen boitair.
- 20 Eta diotso Iesusec, aceriec culhoac citie eta cerneo
choriee ohatrac, baina quicoraren Semene ertic non
bere burua reposa dezan.
- 21 Quero bere discipuluetaric, berec batec erran ciecon,
Ianna, permiti iccadac behin ioan nadin neuric
aitaren ohozhera.
- 22 Eta Iesusec erran ciecon, Arreit niri eta vrgui

hilac bere hilén ohoxtera.

- 23 Eta dñcian sarthu cenean iarreiqui ican çaircan bere
discipulnac.
24. Eta huná, tormenta handibat altha cedin itassoan,
hambat non vncia bagar estaltzen baitren: baina
bere lo cetrán.
25. Eta hurbilduric bere discipuluc iratrar ceçaten, cio-
tela, Tanna, bequirá gaitrac, galdu quinoacac.
26. Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacac? Orduan
iaiquiric mehatcha citrà haiceac eta itassoac: eta
sossagu handia equin cedin.
27. Orduan gendie mirets ceçaten, ciotela, Cerie da haur,
non haicee-ere eta itassoac obeditzren baitute?
28. Eta iragan cenean berce aldera, Gergesenén regionera,
aitsinera ethorri ican çaircan bi demoniatu thumbe-
laric ilkiric, quircó terribleac, hambat nõ nehor
ecin iragan baitraiten bide herbaric.
29. Eta huná, heyagora equin ceçaten, ciotela, Cer da
gure eta hire artean, Jesus Taincoaren semea? ethorri
hoiz huna ordu baino lehen gure tormentaldera?
30. Eta cen herbaric verun urdalde handibat altha cenic:
31. Eta deabruic othoizter çaircan, ciotela, Baldin cam-
pora eguizten bagaituc, permitti iceçaque urdalde
haxlara iwaitera.
32. Eta dioste, Coarte. Hec bada ilkiric isan citecen
urdaldera: eta huná, urdalde hura quicia oldar cedin

- garaitie behera itsassora, eta hit citecen vretan.
- 33 Orduan redainie ihes equin ceçaten: eta ethorriie hirira, conta citraten gança guciac, eta cer demoniatuey heldu ican çayen.
- 34 Eta huná, hura hiri gucia ilki ceçion Iesusi aitrinera: eta ikussi cutencan hura, othoitze equin cieçohen etira ledin hayen comarque taric.

MO: ++
felle 8, p. 33

Cap. IX.

2 Iesusec paralyticoa sendatzen. 9 Mattheu deitzen. 12 Pharisuey ihardesten. 14 Bayeta Joannesen discipuluey. 22 Odola çarion emarkea sendatzen. 27 Hsu bi argitzen. 32 Demoniatu mutua sendatzen. 35 Hor emen ari predicatzen eta sendatzen. 38 Guero du Euangelioaren anācamendutan othoitze equitera exhortatzen.

- 1 Orduan sarthurie vncira iragan cedin berce aldeia, eta ethor cedin bere hirira.
- 2 Eta huná, presenta cieçohen paralytico bat ohean ceçranie: eta ikussie Iesusec hayen fedea, erren cieçon paralyticoari, Aue biholtz on, Semi, barkatu çairque eure bekatuac.
- 3 Eta huná, Scribetic batuec erraiten çuben bere baithan, Hunc blasphematzon du.
- 4 Eta ikussie Iesusec hayen pensamenduac, erran ceçan, Cergatic gaichtozgi pensatzen duene çuen biholtzetan?

- 36/5-
- 5 Ecen cein da erratchago, erraita, Barkata çairquie eue bekatuac: ala erraita, Iaiqui adi eta etil adi?
 - 6 Dazquiençat bada ecen quiconaren semeac badaula authoritate lurrean bekatuén barkatueo (orduan diotso' paralyticoari) Iaiqui adi, har eçac eue ohea, eta habil eue etcherát.
 - 7 Orduan iaiquirie ioan cedin bere etcherát.
 - 8 Eta gendetric hori ikussirie mirets ceçaten, eta glo- rifica ceçaten Iainoa, ceinec emá than baitraue halaco authoritatea quiconey.
 - 9 Eta handie iragaiten cela Iesuse ~~haren ethecan~~ ikus ceçan quicombat peage lekuan iaria Matthen ditren cenic, eta diotso', Arreit niri. Eta iaiquirie iarriqui cequion.
 - 10 Eta guertha cedin Iesus haren ethecan mahainean iarririe ceçela, huná, anbits publicano eta victra gairichtotacoric ethoririe, iar baitritecen mahainean Iesusequin eta hare discipuluequin.
 - 11 Eta hori ikussirie Pharisenic erran cieçen haren discipuluey, Cergatic publicanoquin eta vicitre gairichtotacoequin iaten du çuen magistrac?
 - 12 Orduan Iesuse hori ençunic erran cieçen, Osso diradene'e estute medicurren beharrie, baina eri diradenee.
 - 13 Baina çoarte, eta ikas eçacue cer den, Misericordie nahi dut eta ez sacrificio. Ecç ernair ethorri

- 31) iustoen deitzera, baina bekatoren, emendamendutara.
- 14 Orduan ethor citecen harengana Ioannesen discipuluac,
ciakela, Cergatie que eta Pharisenic barur equiten dugu
maiz, eta hie discipuluic expaitute baruric equiten ?
- 15 Eta eman citecen Iesuse, Excoduaren gamberaco gendec
doluric ekar ahal dirote, excondua hequin deno ?
Baina ethorrirun dirade egunac edequizen baitraye
excondua eta orduan barur equinen baituquite.
- 16 Halaber nehorc extranca eratchequite vihal pedacu
latrbat abillamendu car bati: ecen compligarric
eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta guitzqui
trenago da ethendura.
- 17 Eta estute ecarten mahatsarno berria cahagui carre
lan: espere lehentzen dirade cahaguiac, eta mahatsarno
issuten, eta cahaguiac galtzen: baina mahatsarno
berria cahagui berrieten ecarten duti, eta biac
bequiratai dirade.
- 18 Ganca hanc haey erraiten ceraustela, huna, iaun
bakec ethorriric adora cezan hura, ciela, Ene alaba
orain hit ican due: baina ethorriric ecartac ure escue
haré gainean, eta vicico baita.
- 19 Eta raiguiric Iesus iarriqui cequion, eta haren discipuluac.
- 20 (Eta huna, hamabi vltzer odol iarriatrez eri cen
emarte bakec quibetic ethorriric hunqui cezan
haren abillamendu espaina.

- 32/
- 21 Ecen eraiten euen bere baithan, Baldin dolament
hunki badeçat haren abillamendua, sendaturen nair.
 - 22 Orduan Iesusce ituliric eta hura ikusiric erran ceçan,
Aun bihotz on, alaba, eue fedoac saluatu au. Eta
sinda cedin emastea ordu berea)
 - 23 Eta Iesusce ethoriric rann haren etchera eta ikusiric
soimulariac, eta gendetea tumultu ari cela,
 - 24 Dioste, Retira çaiterbe, eceñ erta hil nescatchá: baina
lo datra. Eta truffatzen ciraden harenaz.
 - 25 Eta idogui ican cenan gendetea, sarthuric, har ceçan
haren esua: eta iaigui cedin nescatchá.
 - 26 Eta laster cequian fama huncce lue hartan gucian.
 - 27 Eta Iesus handie iragaiten cela, iarrei qui ican çaircan
bi itsu vixur cendela, eta civitela, Aue pietate guezar
Dauiden semeá.
 - 28 Eta ethorri cenan etchera, ethor citecen harenzana
itsuaç, eta dioste Iesusce, Siñesten ducue hori ahal
daididala? Diotsoto, bay Tauna.
 - 29 Orduan hunki citzan hayin bequiac, ciela, Cuen fedoac
ren araura yuin bequicue.
 - 30 Eta irequi citecen hayin bequiac, eta debeta citzan
mehatchurequin Iesusce, ciela, Bequirancue nehore
estaguan.
 - 31 Baina hec ilçuiric barrea ceçaten haren fama herri
hartan gucian.

- 32 Eta hec ilkiten eiradela, huna, presenta ciccoken
 quicon mutua demoniatubat. attention! il doit y avoir un
 Bourdon juste pour la fin de la
- 33 Eta deabrua campora egutzi ^{ican} ceneam, minca
 cedim mutua: eta mirets cecohen gendetric, civitela,
 Egundano eta agueru huncelaco gancarie Israelen.
- 34 Baina Pharisenee eraiten cuden, Deabruen princearen
 partez campora egortzen ditu deabruac.
- 35 Eta inguatzen cituen Iesusce hiri eta burgu guciae,
 iracasten ari cela hayen synagogutan eta predicatzen
 enela resumaco Evangelioa eta sendatzen enela
 eritasun mota gucia eta lagore mota gucia populuan.
- 36 Eta ikussie Iesusce gendetrieac, compassione har cezan
 hecar, ceren baitriaden errebelatuac eta barreyatuac
 ardi artzainic extutenac becala.
- 37 Orduan dioste bere discipuluey, Segur vrta handi bat
 da, baina languile guti.
- 38 Othoitz equioene bada vrta Tabeari, irion ditzan
 languileac bere vrbara.

Cap X.

- 1 Sendatreeo dohainac. 2 Apostoluen contra eta icenac.
 7 Hec igorri predicatrera. 11 Baquea hayen recabitralen.
 16 Çukur eta simple icateco. 17, 21 Persecutioner. 20
 Spiritu saindua Apostolutan minco. 27 Ilhumbean eta
 beharrira errana. 28 Noren nehor beldur icateco den.
 29 Bi parra-chori. 30 Gure bilocac ematua. 32 Christen

aboatzear edo vkatzear. 34 Baquear, ez patar. 35 Dis-
 sentioner. # 37 Ahaidey baino Christi hobe eritriteco.
 38 Nore bere erutrea hartreco eta Christi iarruquitreco.
 39 Viciaren galtrea edo beguiratreca. 40 Propheciu
 recibitreca.

- 1 Orduan bere hamabi discipulua beregan deithurie,
 eman ciecen bohere Spiritu Satsuen cōtra, hayen campo,
 ra egoitreco, eta eritassun mota guciaren eta langore
 mota guciaren sendatreco.
- 2 Bada hamabi Apostoluen icenae diradi haue: Lehen,
 Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu, haren anayea:
 Jaques lebedeoren semea, eta Ioannes haren anayea.
- 3 Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa:
 Jaques Alpheoren semea eta Lebeo, icen guticor Maddeo.
- 4 Simon Cananeo, eta Judas Iscariot, hura tradit-ere
 cuena.
- 5 Hamabi haue igor citran Tesusec, eta eman ciecen
 manamēdu, ciela, Gentiletarat etxartela, eta Samari,
 tanoen hiritan etxaitela sar:
- 6 Bainaitritic coaste Israeleco etheco ardi galduetara.
- 7 Bada partitu eta, predica egaene, erraiten duenela, Cerni-
 leco resumá hurbil da.
- 8 Eriac senda itraque, ^{sothayoc chahu itraque, hilac resuscita itraque} Teabnac campora egote itraque:
 dohainic recibitu duque, eta dohainic emaque.
- 9 Ertaguienela provisionerie verber, ez cilharrez, ez
 cobrez cunen guerricoetan:

- 35) 10 Creha maleter bidecolat, ex birá arropax, ex capatar,
ex viter, ecen languilea beru viciaren digna da.
- 11 Eta cein-ere hiritan edo burgutan sarthuren baikarete,
informa caiterete nor de hartan digneric, eta caudete
han parti caitereno.
- 12 Eta cembait etchetan sarthuren caretenean, saluta ecacue
hura.
- 13 Eta baldin etchea digna bada, ethor bedi cunen baquea
haren gainera: baina baldin digna espada, cunen baquea
cuetara itzul bedi.
- 14 Eta noie-ere recibitaren espaitraiturte, eta ex cunen
hitrey behaturen, etche edo hiri hartaric ilkitcan iharros
albeitrinete cunen vineteo errhantsa.
- 15 Equiaz erciten draucuet, emequicigo tractaturen diadela
Podomaco eta gomorhaco lurreoac indicioso eguncan,
ecen ex hiri hura.
- 16 Huni, nic igorten caiturit cuce, ardiac otsoen ar-
tera becala: carete bada cukur sugueac becala, eta
simple vso columbac becala.
- 17 Eta bequize caiteste quiconlaric: ecen lincaturen caitur-
te consistorioetara, eta beru synagogutan acotaturen
caiturte.
- 18 Eta gobernadorelara eta reguetara eramaneu carete ene
causaz, hec eta gentilec testimoniagz haur duten cat.
- 19 Baina liura caiterenean, estucuela artharic nola edo cer-
mincaturen, carten: ecen ordu hartan berean emanen
caicue cer minca caiterqueten.

- 36/20 Ezen etzaretz cuez mineo caretenac, baina ezen Aitaren
 Spiritu cuetan mineo dena.
- 21 Eta luntaturen du anayee anayea heriotara, eta aita
 haourra: eta alcheturē diade haourac aita-amen contra,
 eta hil eraciren diturki.
- 22 Eta queicē gaitretōac icanen carete, ene icenegatic: baina
 noue-ere perseueraturē baitu finerano hura salnaturen da.
- 23 Eta persecutaturen caiturtenean hiri hartan, ihes eguicue
 berce bahetara: ezen eguias erraiten drancuet, estitucue ingu-
 raturen Israelleco hiri queiac, non elhor estedin quiconaren
 Semea.
- 24 Eta discipulua magistraren gaineco, ezeta cerbitraria
 bere iaunaren gaineco.
- 25 Arisco du discipulua bere magistra becala den: eta
 cerbitrariae, bere iauna becala: baldin aita familia
 bera beclrebut deithu badute, cēbater quehiago haren
 domesticoae?
- 26 Etzaretela beraz hayen beldur: ezen eta deus estalaric
 aquenturen extenic, ezeta deus secreturic iaquinen extenic.
- 27 Thumbean erraiten drancuedana, erracue arguan: eta
 beharira enuten duena, predica ecaque etche gainetan.
- 28 Eta etzaretela beldur gorputra hiltzen duenen, eta arimā
 ecin hil decaquetenen: bainaitritic careten beldur arimā
 eta gorputra gehennan gal ahal ditraguenaren.
- 29 Bi parra-chori estirade dirutcho bahetan saltre? eta
 helaric bat eta lurrera erorirē, ezen aita gabe.

- 37) Etare cuen buruco bilo quiciac contatnac dirade.
- 31 Estratela beraz beldur: parra-choriéc baino cuce quebiago
ralio duene.
- 32 Bada noce-ere aboaturen bainau quiconén citsinean,
aboaturen dut nie-ere hura ene Aita ceruítan denaren
citrinean.
- 33 Baina noce-ere rkaturen bainau quiconén aitrinean,
rkaturen dut nie-ere hura ene Aita ceruítan denaren
aitrinean.
- 34 Estuñuela vthe ecen baquaren ecartera, ethorri naicela
lurrera: ernair ethorri baquaren ecartera, baina espabaren.
- 35 Ecen ethorri naiz quiconaren ber aitaren contra gudulan
ecartera, ete alabáren ber amaren contra, ete errenaren
ber ame-quinharrebaren contra.
- 36 Eha quiconaren essay beraren domesticoac icanen dirade.
- 37 Aita edo ama ni baino maiteago duena, etta ene Digne:
eta semea edo alabá ni baino maiteago duena, etta
ene Digne.
- 38 Eha bere crudua hartzen estuena, etta niri ondolic
estareitana, etta ene Digne.
- 39 Ber vicia bequiraturen duenac, galduren du hura: etta
bere vicia galduren duenac ene causaz, bequiraturen du
hura.
- 40 Cuce recebitzen coiturtinac, ni recebitzen nau: etta ni
recebitzen nanenac, ni igorri nauena recebitzen du.
- 41 Prophetaren icenean Prophetabat recebitzen duenac,

Prophetaren saria recebituren du: eta in stoolaren icenean
instolat recebitzen duenac, instoren saria recebituren du.

42 Eta nor-ere idatera emanen baitrauca beirebat ve hotz
huts chipi kantuaric bati discipuluren icenean: equiaz
diotsuet, estuela bere saria golduren.

Cap. XI.

2 Ioannes Baptistae Christgana igorten. 3 Haren
mandatalgoa. 13 Sequa eta Prophetac. 14 Elias. 16 Mes,
katuan iarriric dauden haourae. 18 Christesco eta
Ioannesesco reputationea. 20 Chorazini, Bethsaidari,
eta Capernaumi eguti cayen xprotekua eta mehatkua.
24 Sodoma. 25 Chipiez Euangelisa declaratu. 28 Nekaz-
tuae eta cargatuac Christee berjano ditzen. 29 Haren
vxtarria.

1 Quero guertha cedin Iesuce bere hamabi discipuluy
manamendu emaithea acabatu enenean, parti baitredin
handic iracats eta predica leqacat hayin hirietan.

2 Eta Ioaneasec presoindeguian enenue Christen obrac,
igorriric bere discipuluetaric biga,

3 Erran ciecun, Hi aiz ethorkeco cen hura, ala berce baten
beguira gande?

4 Eta ithardesten queia Iesuce erran ciecun, Coarte eta
conta ietroque Ioannes, enenue eta ikusten dituen
gandac:

5 Hsuec ikustea recumbatit duto, eta mainguiac bada
billac, sorhayoac chakutsen dirade, eta gorric enenue

- 39
- Duke, hitae resuscitatuaren dirade, eta Evangelioa paubrey demuntiatuaren caya.
- 6 Eke dokatu da scandalizatuaren erkena mitan.
- 7 Eke hee ioaiten ciraden becala, has cedin Jesus erraiten populuari Ioanneser, Ceren ikustera ilki ican carete desertura? haiceaz erabilten den canabera baten?
- 8 Baina ceren ikustera ilki ican carete? quicon abillamendu precioso^{re} vestitu baten? huna, abillamendu preciosoae ekarten dituzteneac, reguen etchutan dirado.
- 9 Baina ceie ikustera ilki ican carete? Propheta bate? bay diotmet eta Propheta bainoagoaren.
- 10 Ecen haur da ceinez scribatua baita, Huna, nie igortzen diat neuz mandalaria hie bequitharte aitrinean, ceinec hie bidea appainduen baita hie aitrinean.
- 11 Equiaz erraiten drancuet, eta ilki emartetarie rayo diradenen artean nehor, Ioannes Baptista baino handiagoric: queicagatic-ere ceruitaco resumaco chipiena hura baino handiago da.
- 12 Eke Ioannes Baptistaren eguntetarie oraindrano, ceruitaco resumari botecha egunte cayo, eta keichuec narrapatzen date hure.
- 13 Ecen Propheta quicic eta Legueac Ioannesganano prophetizatu rkan Duke.
- 14 Eke, baldin nahi baducue recebitu, haur da Elias ethorteco cena.
- 15 Enenteco beharrie duenac, enen beca.
- 16 Baina nozequin coparaturē dut generation haur?

- 20 Merkatuñ iarririe dandē, eta ber laguney oihuz
dagorhen haoutchoac becalaco da,
- 17 Ceinē baitivite, Chirula soinu equin drancuegu,
eta etarete dancatu: eressiz cātatu drancuegu, eta
ertueue deithorerie equin.
- 18 Ecen ethorri da Ioānes raten es edaten estuela, eta
erracken dute, Deabua du.
- 19 Ethorri da quiconaren semea raten eta edaten duela,
eta dioite, Horra, quicon gormanta eta hordia, publica
noien eta vicitro gaichtotacoen adingudea. Baina iustif
catur ican da sapientia bere haurrez.
- 20 Orduan has cequin hanela reprochatsen haren verthute
rie anhitu equin ican cen hiriey, cenen emendatu etxi,
taden:
- 21 Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida:
ecen baldin Tyren eta ^{Sidon} ~~Sidon~~ ^{balirade cuce, baithan equin ican} ~~eguin ican~~ ^{diraden}
verthuteac, aspaldi cacuequin eta hautsequin emenda
tu cirateguen.
- 22 Thare diolsuet, Tyr eta Sidon iudicioo egunan cuce
baino emequiago tractatuec icanen diradela.
- 23 Ete hi Capernañ cerurano altchatu ican aicena
iffernurano beheraturē air: ecē baldin Sodomā equin
icā balirade hi baithā equin icā diradē verthuteac,
egūgo egunerano egō cabañ.
- 24 Thare badiolsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiago
tractatuec icanen diradela iudicioo egunan.

- 25 Dembora hartan ihardesten ciela Tesuse erran cezan,
 Aita, cerueo eta lurreo Tauri, esquena rendatzen drauz,
 quiat, ceren etali baitrauec gauea hanc currey eta
 adituey, eta manifestatu baitrauec haun chipiey.
- 26 Bay Aita, ceren hala ican barta hie plazer ona.
- 27 Gauea quiae niri neure Aitar eman caizquit: eta nehorc
 estu ecagutren semea Aita'c baicen: ezeta Aita nehorc
 estu ecagutren semeac baicen, eta nori-ere semeac
 manifestatu nahi rkanen baitrauec.
- 28 Calozte enegana fatigatuac eta cargatuac cariten
 quiae, eta nic pausu emanen drauec cney.
- 29 Hax ecacue ene rrtaria cuen gainera, eta ikas
 ecacue eneganc euen ene naicela eta biktatze
 humil: eta cuen arimecat pausen eridenen duene.
- 30 Ecen ene rrtaria aisit da, eta ene carga arin.

Cap. XII.

1 Discipuluac Sabbath egunean burua idogutten ari.
 7 Misericordia eta Sacrificia. 8 Sabbathoa. 13 Escu
 eyarhudana sendatu. 11 Ardi leera eroria. 15 Christee
 eriac sendatzen. 21 Gentilen sperencia. 22 Demoniatu
 sendatu. 24, 31 Blasphemioa. 25 Resuma cathitua.
 28 Taincoaren Spiritua. 33 Arbore ona edo gaichtoa.
 39 Ionasen signoa. 41 Ninivacoac. 42 Egu-erdi
 aldeco requina. 43 Spiritu gaichtoac. 49 Christen
 equiarco ahaidcac cein.

Dembora hartan iwaiten cen Jesus erein celan gaindi

- Sabbath egun balez: eta haren discipuluac ciraden gosse, eta has citacen turnea idoguitē, eta iaten.
- 2 Eta Phariseneac ikussiric errā cicoten, Hoirā, hira discipuluēc eguiten diē Sabbathoan eguin sori estena.
 - 3 Baina hanc errā cicēn, Estuene iracurri David-ec gosses eguin enena eta harequin ciradeneac?
 - 4 Nola sarthu ican cen Jaincoaren etchean, eta proposicionerco oquiac ian cituen: heteric iateac ez haren, ez harequin ciradenēn, Sacrificadoriēn bai cen sori etzeleric?
 - 5 Eta estuene iracurri lequean, nola Sabbath egunetan Sacrificadoric templean Sabbath eguna hausten dutēn, eta hoguen-gabe diraden?
 - 6 Bada erraiten draucuet, ecen templea baino handiago bat hemen dāla.
 - 7 Eta baldin bacinaguite cer den, Misericordia nahi dut eta ex sacrificio, etrintuquarteren condemnatu hoguen-gabeac.
 - 8 Cen Sabbathoaren ere Taun da quiconaren semea.
 - 9 Eta handic partituric hayēn Synagoga etbor cedin.
 - 10 Eta hunc, cen han qui combat escua eyhar enenic: eta interrogo ceceaten, ciotela, sori da Sabbath egunen sendatrea? han civiten, hura acensa leceaten cat.
 - 11 Eta hanc erran cicēn, Nor icanen da ceteric quiconā, ardibat duenic: eta, baldin hura Sabbathoan locera eror badadi, harturen eta alchaturen estuena?
 - 12 Eta cembalez da quiconā ardia baino guetiazo? Beraz

43
Sori da Sabbathoetā vngui eguita.

- 13 Orduan diotso' quicon hari, tbeda eac eue esena. Eha beda cezan, eta berua beçain senda cedin.
- 14 Ete Pharisenc ilkiric har ceçaten consilla, haren contra nolatan hura hil beçagueten.
- 15 Baina Tesusec hori eçaguturic leku equin cezan handic: eta carreiqui ceçion gendalde handia, eta hec quicic senda citran.
- 16 Ete mehatchurequin ⁱⁿ debeta citran erleçaten manifesta.
- 17 Compli ledincat Esaias prophetar erran ican cena, cioela,
- 18 Huna' ene cerbitzari elegite. Dudana, ene maitea, cimehan hartie baita ber atsequin ona ene arimic: eçarriren dut neure Spiritua haren gainean, eta ingemendu Gentiley predicaturen drane.
- 19 Estu iharduguren, ezeta oituric equinen, eta nehoce estu carriquehā harē vza encunen.
- 20 Canabera çarthatua estu chehaturen, eta kea Darion lihoc estu irauguren: ingemendua victorianan ilki eraci dironen.
- 21 Ete haren icencan Gentile'e speranza vkanen duti.
- 22 Orduan presentatu ican çayo' demoniatu itsu eta mutubet: eta senda cezan hura, halaco maneraz non itsu eta mutu cena minco baitren eta ikusken baitren.
- 23 Ete spanta cedin populu quicia, eta erraiten enen, Estu hand David-en semen?
- 24 Baina Pharisenc hori encunic, erraiten çuten: Hume

estitu deabnac campora eqvirten Beelzebub deabruin
princearen partez baičen.

25 Baina Tesuce eazgaturic hayin pensamenduae, erran
ciccin, Bere contra partitua den resuma gucia, desgui-
neu da: eta ber contra partitue den hiric edo ethece,
estu iraunen.

26 Eta baldin Satanec Satã campora eqvirten bada, bere
cõtra partitua da: nolatan beraz iraunen du haren resumac?

27 Eta baldin nie Beelzebub-en partez campora eqvirten baditut
deabnac, enen semic noren partez campora eqvirten
diturde? Halacots hec enen inge icanen dirade.

28 Baina baldin nie Iaincoaren Spirituaz campora eqvi-
zhen baditut deabnac, beraz ethorri da enen
Iaincoaren resumic.

29 Espa nolatan nehor sar ahal daite borthitz baten
etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin lehen
eteca espadece borthitra? eta orduan haren etheca
pillataren duque.

30 Inequin estena ene contra da, eta enequin biltren
ari estena barreyatsen ari da.

31 Halacots erraiten draucuet, bekatu eta blasphemio
gucia barkaturen caye quiconcy: baina Spirituaren
contrataco blasphemioa barkaturen etzaye quiconcy.

32 Eta nor-ere mincaturen baita quiconaren Semaren
contra, barkaturen cayo hari: baina nor-ere mincatur-
en baita Spiritu Jainduaren contra, etzayo barkaturen
hari ez secula hunkan, ez ethorteco denean:

- 33 Edo equiene arbore ona, eta haren fructua ori: edo equiene
arbore ustela, eta haren fructua ustel: ecen fructuatic
arborea ecazutzen da.
- 34 Viperin casti, nolatan unqui minca akal caitezquete
gaichto earelaric? ecen bihotseco abundantiatie
ahoa minco da.
- 35 Guicun onac bihotseco thesaur onetic idoquiten ditu
gauca onae: eta guicun gaichtoac thesaur gaichtotic
idoquiten ditu gauca gaichtoac.
- 36 Baina badiotsuet, ecen guiconic erran duquiten
hita alfer queiaz, contra rendaturen dutela iudicioco
egumean.
- 37 Ecen eue hitzetaric iustificaturen air, eta eue hitzeta-
ric condemnaturen air.
- 38 Urduan ihardets cecaten scribetaric eta Pharisetaric
batruc, civitela, Magistrua, nahi quendiquec hirega
nie cembait signo ikussi.
- 39 Baina here ihardesten cuela erran eiccin, Nazione
gaichtoa eta adulteroa signo esquez dago: baina
signoric etrago emanen, Ionas prophetaren signoa
baicen.
- 40 Ecen hala nola Ionas balenaren sabelean hirur egun
eta hirur gau icen baitzen: hala icanen da guiconae-
ren semea hurraren bihotsean, hirur egun eta hirur gau.
- 41 Ninivaco guiconae iaquirien dirade iudicioan
nazione hunequin, eta cõdemnaturen dut haur:
ceren hec emendatu baitziraden Ionasen predicationera

eta huna, Ionas bainoagoa hemen

42 Equ-erdico requina iaguisen da iudicioen natione
hunequin, eta hanc condemnaturen du haur: ceru
ethor baitredin lurraren barterretic Salomonen
Sapientiareu encubera, eta huna, Salomon bainoagoa
hemen.

43 Bada spiritu satsua ilki denean quiconaganic,
leku leihorres datila, paussu bilha, eta estu erideiten.

44 Orduan erraiten du, Itzuliren nais neure ilki naicen
etchera. Eta ethorri denean, erideiten du kutza, escoba,
turie eta appainduric.

45 Orduan isaiten da, eta hartzen ditu berequin beserie
carpi spiritu bere baino gaichtoagoa, eta sarthuric
habitakuen dirade han, eta quicon haren fina hatsa
baino gaichtoago da: hala natione gaichto hune-
helduren cayo.

46 Eta hura oraino populari minco cayola, huna,
haren ama eta anayecac lekorean diandec, harequin
mincatur nahiz.

47 Eta cembeitic erran ciecon, Hara, hire ama eta hire
anayecac lekorean diandec, hirequin mincatur nahiz.

48 Baina hanc ihardesten cuela erran ciecon hura erran
cionari, Nor da ene ama, eta nor dirada ene anayecac?

49 Eta hedaturic bere esena bere discipuluen gainera,
erran cezan, Huna, ene ama eta ene anayecac.

50 Een nor-ere equinen baita ene bita cernitan denaren voron-
datea, hura da ene anaye, eta arriba, eta ama.

3 Hacı erillearen comparationea. 18 Haren declarationea.
10, 14 Cergatic Christ comparationez minco den. 21 Persecu-
tionea. 22 Mundua, abraçassunac. 24 Hiraçaren compa-
rationea. 31 Mustarda bihiçarena. 33 Altçagariçarena.
44 Thesaur landán gordeçarena. 45 Perlenc. 47 Itassora
egotxi sarena. 54 Christ bere herrian menospreciatu.

- 1 Egun hartan berean Jesus etçetic ilkiçic, iar cedin itsasosta.
- 2 Eta bil cedin harengana gendete ankita, hambat non unci
batelara sarthuric iar baitredin: eta gendete gucia
itsas costan ceçpen.
- 3 Eta erran cieçin ankita guca comparationez, ciçela, Hunç,
erillebat ilki cedin eritera.
- 4 Eta eritean hacitic batru eror citecen bide barterrera:
eta çhoric elhorri içan diçade, eta iretçi rkan diturte hec.
- 5 Eta batru erori içan diçade lekpu harriçueçara, non
erçaituten heuragui lurric: eta bertan ilki citecen, çeren
erçaituten lur barneric.
- 6 Guero iguzquia goratu eta, erre içan diçade, eta çeren
erçaituten erroric, eyarthu içan diçade.
- 7 Eta batru erori içan diçade elhorri arhera: eta handitu
içan diçade elhorric, eta itho rkan diturte hec.
- 8 Eta batru erori içan diçade lur onere: eta fuctu çenda
ceçaten, batak eçun, berceac hirçarogney, eta berceac hogney
ete hamar.
- 9 Encuteço beharrie duenac, ençun beça.

- 10 Orduan burbilduric discipuluic errā ciecohen, Cergatic
comparacioner minco atraye?
- 11 Eta hanc thardesten quela erran ciecohen, Ceren cūey eman
baitraicue cernitaco resumaco secretuen ecagutrea, baina
haey atraye eman.
- 12 Ecen norc-ere baitu, hari emanen cayó, eta kambaker quētia,
go rkanen du: baina norc-ere espaitu, hari duena-ere
edeguren cayó.
- 13 Hbalacotr comparacioner mintco natraye: ceren dacusse,
lalaric espaitute ikusten, eta encuten dubelarie
espaitute encuten, ez adituen.
- 14 Hbala complitren da hetan Esaiasen prophetia, ceince
baitio, Encuten encunen duene, eta ez adituen; eta
dacussa quela ikusiren duene eta etairquite oharuren.
- 15 Ecen quicendua da populu hunen bihotza, eta beharriez
gogorqui encun rkan dute, eta bequiac ertai rkan
diturke: bequiez ikus, eta beharriez encun, eta bihotzar
adi ertecaten, eta conuerti ertitecen, eta senda ertitradan.
- 16 Bada dohatsu diade cuen bequiac, ecen ikusten dute:
eta cuen beharriac, ecen encuten dute. fol. 4, p. 29
- 17 Ecen equiaz erraiten drancuet, ankita Propetac eta iustoc
desiratu rkan dubela ikustera cūec ikusten ditucuen
gancin, eta espaititute ikussi: eta encubera, encuten
ditucuen gancin, eta espaititute encun.
- 18 Cūec bada encucue erreillearen comparacionea.
- 19 Noiz-ere nekore encuten baitu resuma hartaco hitza,

49
eta ez aditzen, ethorren da Gaichto hura, eta harrapatzen
du haren biktorean erein cina: haur da bide barterrean
hacia recebitu duena.

20 Eta leku harriuekara hacia recebitu duena, haur da,
hitza ençuten, eta hura beren bozcarioequin recebitzen
duena:

21 Baina esta erroric bere baithan, halacots da iaante gutiaco:
eta tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic heltsen
denean, beran scandalisatzen da.

22 Eta elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza
ençuten duena, baina mundu huncetaco arthac, eta
abastassunercu enganioac itholzen duti hitza, eta
fructuic estu equiten.

23 Baina lur onera hacia recebitu duena, haur da hitza
ençuten eta aditzen duena, ceinec fructu ekarren baiten,
eta equiten, batac ekun eta berceac hirurogney eta
berceac hogney eta hamar.

24 Berce comperationebat proposa ciccin, ciocla, Comperatu
da ceruitaco resumi naciona bere landan erein duen
quiconarequin.

25 Baina quiconac lo ceuncala, elhor cedin haren essaya,
etc erein ceacan hiraca, oqui artean: eta ioan cedin.

26 Eta handitu cenean belharra eta fructu equin cenean,
urduan aguer cedin hiraca-ere.

27 Orduan ethorricie outa familiaren cerbitracie erran
cicoten, Ianna, estue naciona erein eure landan?
nondic du berax hiraca?

- 29 Eta hanc errā ciccēn, Er: hiracaren biltzean ogui-ere idogui esteacuen harequin batean.
- ~~29 Eta hanc errā ciccēn,~~
- 28 Eta hanc erran ciccēn, Qui con essayac hori equin du. Eta cerbitzariee erran ciccōhen, Nahi du bada qpacen eta bit decagun hura?
- 30 Vttracue biac elkarrequin handiterra vrta-arterano: eta vrta dēborān, erranen drant biltzaley, Bil ecaque lehenie hiraca, eta hers ecaque acantoz erratrecotrat: baina oguia bil ecaque ene granerera.
- 31 Berce comparationebat proposa ciccēn, cioela, Comparatu da cernitaco resuma, mustarda bitni qui con bacec harturic bere landan erin duenarequin.
- 32 Cein baita hacia quicitaes chipiena, baina handitu denean, berce belharrac baino handiago da: eta arbore bilhatren da, hamoat non ethorken bailirade cerueo choriac, eta ohatrac equitea bailiturte haren adarretan.
- 33 Berce comparationebat erran ciccēn, cioela, Comparatu da cernitaco resuma althegarierequin, cein emazte bacec harturic hirur neurri irinen barnean gorde rkan baitu, quicia althega dadin arherano.
- 34 Gauce hanc quicac erran ciccēn, Iesuce comparatio: ner gendelley, eta comparatione gabe ethayen mincatren.
- 35 Compli ledinçat Prophetaz erran vicān dena, cioela, Iēquin: ~~ten~~ ren dut comparationes neure ahoa: declaratioren

(1 Veret 28, ethayac arec 1. 34 arec 2
39

. ditut munduaren fundatretic gorderic egon iean diraden gaurac.

36 Orduan itiric populua ethor cedin et chera Jesus; eta ethorri iean caiscan beru discipuluae, civitela, Declara iecaguc landaco hiracaren comparationea.

37 Eta hanc itardesten cuela erran ciccien, Hazi ona epreiten duena da quiconaren Semea.

38 Eta landa da mundua: eta hazi ona, resumaco haourac dirade: eta hiraca, Gairichtoaren haourac dirade:

39 Eta hura erin duen etsaya, da deabua: eta vrta, munduaren fina da: eta vrte biltralece, Aingueruac dirade.

40 Bada hala nola biltzen baitute hiraca, eta suan erratsen, hala icanen da mundu huren finean.

41 Igurriren ditu quiconaren Semeac beru Aingueruac, eta bildurē diturte hanc resumatic scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac.

42 Eta egotrire diturte labe daichecanera: han icanen da nigan eta hortz garrascots.

43 Orduan iustic arguituren duquite iguaguiac becala, beren aitaren resumian, Encuscos beharriac duenac encun beca.

44 Berris coparate da cemitaco resumia thesam landa babilen gorderic dagoenarequin, hura erideneic quicon bace estali rkan du: eta haccarco bozcarioz ioaiten da, eta duen gucia salben du, eta landa hura erosten.

- 52/ 45 Berris cōparatu da ceruitaco resumá quicō marchāt
perla ederū bilka dabilanarequin
- 46 Ceinec precio handitaco perlabat eriden enenean, ioanic
sal baitreçan enen queia eta eros baitreçan hura.
- 47 Berris comparatu da ceruitaco resumá sare itsassora
egotri batequin, eta gauça muta queitaric biltren
duenarequin:
- 48 Cein belke ican cenean idogui baitreçaten ve exponera:
eta iarriric bil citraten onac vneit̄hara, eta gaichtoac
cāporāt iraitz citratē.
- 49 Hala icanen da munduaren finean: ethorriren dirade
Aingueruac, eta separaturen ditugueiste gaichtoac
inchoin arte^{tic}.
- 50 Eta egotriē ditugueiste labe daichecanera: han icanen
da nigar eta horts garascots.
- 51 Erraiten draue Iesusec, Aditu ditugue gauça hanc queiac?
diotsake, Bay Ianna.
- 52 Eta hanc eman ciccēn, Hala costz Scriba ceruitaco resu-
mān iracatsia den queia, comparatu da cembait aita
familia bere thesauritic gauça beriric eta caharic
idoguite dute batequin.
- 53 Eta guertha cedin cōparatione hanc acabatu citueman,
Iesus iragan baitredin handic.
- 54 Eta ethorri cenean bere herira, iracasten cituen hec
berin synagoguetan: hāmbat non spantatuac baitrenden,
eta erraiten ~~to~~ baitzuden, Nondic hūni Sapiencia
haur eta verthubeac?

Erta hain Charpantes-jeme? erka horren ama Maria
deitren, eta horren anayac Jacques eta Iodes eta Simon
eta Iuda?

56 Eta horren arrebac extirada quicac qu bailhan? nondie
bada huni gauce hanc quicac?

57 Eta scandalisatren ciaden hartan. Eta Jesusce erran cicen,
Erta Prophetarie ohore gabe bere herrian eta bere etxean
baicen.

58 Eta etzezan equin han verthute architric, hayen
incredulitatearen causaz.

Cap. XIII.

2 Herodesce Christus duen opinionea. 3, 10 Ioannes Bap-
tistaren katramaitico eta hiltzeo causa. 13 Christ
desertura retiratzen. 17 Broz oquierco eta bi arrainerco
miraculua. 23 Mendian Christusce ottoitz equiten.
26 Eta itas gainer cabitala, 30 Pierris mundatretic
bequiratzen. 31 Fedea duda gabe icateco.

1 Dembora hartan encu cece Herodes Tetrarchae
Jesusce fama:

2 Eta eren cicen bere cerbitzariey, Hain Ioannes Bap-
tistea da, hura rescitatu icen da militarie, eta hala cote
verthutic obratzen duke huncan.

3 Ezen Herodesce katramanic Ioannes estica cecean, (eta presoin,
dequian ecar, Herodias haren anaye Philipperen emartearen
causaz

4 Ezen erraiten ceraucan hari Ioannesoc, Erta e sori hoi duan.

- 54
- 5 Eka hura hil nahi cuelaric populuaran beldur ceu, ceren
Propheta becala baitraducate hura.
 - 6 Bada Herodesen sor eguneco besta equiten cenean, Janca
cedin Herfodiasen alaba artean: eka Herodesen gogara
equin cean.
 - 7 Nondie iuramedurequin prometta baitrecon, emanen
ceracala cer-ere esca bailedi.
 - 8 Hare bada aitrinetie amas istruit^u icanie, Indae (dio)
hemen platean Ioannes Baptistaren burua.
 - 9 Eka triste cedin regue: baina cinaren, eka harequin
mahainean iarde ceudenin causas, mana cean eman
lequin^{on}.
 - 10 Eka igor cean Ioannesi presindequin buruaren edequi
eracitera.
 - 11 Eka ekari ican da haren burua platean, eka eman
cequin nescatchari, eka hare presenta ciccin bere amari.
 - 12 Quero ethor citecen haren discipuluac, eka eramau ceaten
haren gorputza, eka ohorta ceaten: eka ioanic conta
cicoten Iesusi.
 - 13 Eka hori encunic Iesus parti cedin handie vnei babetan
leku deserto babetara appart: eka encunic gendetreac
vinez carneiqui ican caizean hirietaric.
 - 14 Eka ilkinie Iesusce ikus cean gedetre handibat eka com
passione har cean hecar, eka hayin arteco eriac sendo citran.
 - 15 Eka arats aldean ethorri ican caizean bere discipuluac,
civitela, leku desertoa due haur, eka ordua ia iragan,

55
eye cōgit gendetrey, burquitarat ioanic iateco eros
decañcat.

- 16 Baina Iesuce eran ciccēn, Ertutu ioateco mengoarie,
eyene ceuroc iatera.
- 17 Eta hec diotzote, Ertiagu hemen borz ogui eta bi arrain
baicen.
- 18 Eta hanc eren ciccēn, Ekartaque huna.
- 19 Eta populua belhar gainean iathera manaturic, eta
borz oguiac eta bi arrainac harturic, bequiace ceurat
goitituric, gracia rēda citran eta hautsiric eman
cietken discipuluey oguiac, eta discipulue gendetrey.
- 20 Eta ian ceaten quicē, eta rissasia cibeceñ: eta goiti
citzaten cathi soberanuetarie hamabi sasqui belheric.
- 21 Eta ian cūtinac ciraden borz mille quicōnen ingurū,
emateac eta havurac gabe.
- 22 Eta berhan Iesuce bortcha citran bere discipulue
ñancian sartzen eta haren aitzinean bere aldera
iragaitera: populuari congit lemon birquitartean.
- 23 Eta congit emanic populuari, igan cedin mendira
bere cigui, othoite equin lecañcat. Eta arrastu cecean
ber-bera ceu han.
- 24 Eta vncia ia itsasso areu artean ceu, baguer formentatua,
eeen haice contra ceu.
- 25 Eta gairen lauzarren veillan ioan ^{hetara} cedin Iesus,
itas gainer cebitale.
- 26 Eta huc ikussiric itas gainer cebitale, discipuluec truba
citecen, erruten cubela, Fantosmabat da, eta beldurtis

vihu equin ceceaten.

27 Baina bertan minça cequiñ Jesus, ciola, Sporça cañerte:
ni nix etrochela beldur

28 Eha ihardesten cerancala Pierise eran ceceñ, Tauna,
balduñ hi bahair, mana neçac hiregana ethorhere ve
gainer.

29 Bada hanc eran ceceñ, Athor. Eha iantsiric vncitic
Pierri isan cedin ve gainer, Jesusgana ethor ledineat.

30 Baina haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen
hassi cenean vihu equin ceceñ, ciola, Tauna, salua neçac.

31 Eha bertan Jesus escua hedaturic lot cequiñ, eta diotsó,
O fede chipitacoa, cergatic dudatu huc ?

32 Eha sartuñ ciradenean vncira, soslega cedin haicea.

33 Orduan vncian ciradeneñ ethorric adora ceceaten
hura, civitela, Eguiarqui Taincoaren seme air.

34 Eha berce aldera iraganic ethor citecen Genarseteo
Lurrera.

35 Eha hura ceagutu vkan eubenean leku hartaco quiconic,
igor ceceaten ingurueo alditi quicistara, eta presentia
cistrotan eri ciradē quiciae.

36 Eha othvite equiten cerancaten solament hungui
leceaten haren abillamendu expaina, eta hungui vkan
cuten quiciae, senda citecen.

57
Parentean 1. 6^{lines} Cap. XV.

3 Guiconen doctrinaz. 12 Scadaliatsatrea. 13 Ladare
errotaric idoguirē denaz. 18 Cere nehor satantzen
duen. Chanancaren alabā sendatu. 24 Christ. murgatic
igorri ican den. 26 Habuzrien oguiaz. 28 Fedeat.
30 Christe eriac sendatzen. 36 Carpi oguierco
miraculua.

- 1 Oduan ethorken diade Tesusgana Jerusalemher
Sriba et Phariseu batru, diuikela.
- 2 Cergatic hie discipuluēc iragaiten date ditzincoen
ordenançā? eeen estitic ikutsen ber esence oguia iaten
dulenean.
- 3 Eta hanc ihardesten enela erran eicēn, Eta quec cergatic
iragaiten duene Jaincoaren manamendua quec ordenan-
çaz?
- 4 Eeen Jaincoac manatu rkan da, dioela, Ohoraitzac eue
aita eta ama. Eta, Aita edo ama meradicaturen duena,
herior hit bedi.
- 5 Baina quec diocue, Norc-ere eranen baitranca ditari edo
amari, Enezanic den dono gucia probetchaturen caic:
ohora espadeçā-ere ber aita edo ber ama hoguen gate date.
- 6 Eta erdentu rkan duene Jaincoaren manamendua
euen ordenançaz.
- #7 Hypocritac, ungui prophetizatu rkan duçueçaz Esaiase,
dioela,
- 8 Populu hanc ahoz hurbiltzen cait eta expainēz ohoratzen nau:
baina hanēn bihotza urrun da enezanic.

- 9 Baina alferetan ohoratsen nante, iracasten diturtele
doctrinatrat quiconen manamēduac.
- 10 Ela populua berejana deithunio erran ciecin, Ençun eçacue
eta adi eçacue.
- 11 Ertu ahoan sartren denac satrutsen quiconā: baina
ahotic ilkiten denac satrutsen du quiconā.
- 12 Orduan hurbildunio bere discipulnic erran cieçoten, Eçagū
tu due nota Pharisenaç propos hori ençunio scandak
zatu ican diaden ?
- 13 Ela hanc ihardesten çuela erran eçcan, Çu auto çeruita,
eçac landatu estuen landare quicia errokerie idoguirinda.
- 14 Vtritracue, itsuric itsuen quidari diade: baldi itsuae
itua quida badeca, biac hotira ewiren diade.
- 15 Orduan ihardesten çuela Pierriçc erran cieçon, Declara
ieçacue comparatione hori.
- 16 Ela Iesuce erran eçcan, Oraino çuec-ere adimendu
gabe çarite ?
- 17 Oraino estacue aditri eçcan ahoan sartren den quicia,
sabelera ioaiten dela, eta rebertera ewirten dela ?
- 18 Baina ahotic ilkiten diadenac, bihotretic partitren diade,
eta hec satrutsen duh-quiconā.
- 19 Eçen bihotretic partitren diade pensamēdu gairtoac,
hiltzēc, adulterioac, paillardicac, ohoingueriac, testi-
monioçe falsuac, gairtzeraiticac.
- 20 Hanc diade quiconā satruti dulenac: baina esenac
ikuci gaberico ialeac, ertu quiconā satrutsen.

- 21 Etsi illic hanc Iesus iohannem Tyrico et Sidoneo
comarquetabat.
- 22 Etsi hunc, emarte Chananeabat aliam hanc illic,
vixit iam ceterum, Cui pietate nicas David-en seme
Ianna, ene alaba due deabruar gairqui tormentatua.
- 23 Baina hanc etricon ihardets hitric. Orduan hurbilduric
beru discipulue othoite cequiten, ciochela, Emoc cogit:
ecen vixit diaoe gure vndoan
- 24 Etsi hanc ihardesten cuela erran cezan, Enaiz igorri
Israeleco etheco ardi galduetara baicen.
- 25 Etsi hanc ethorric adora cezan hura, cioela, Ianna,
aita nicae.
- 26 Etsi hanc ihardesten cuela erran cezan, Estun ganca bidercoa
havurien oguarie hartrea, eta chakurrey egoisten.
- 27 Baina hanc erran cezan, Hala due, Ianna, baina chakur
re-ere bere nabussienu mahainetic erosten diraden
appurretarie iaten die.
- 28 Orduan ihardesten cuela Iesuse erran ciecon, O emartea
hadi dan hie fedea: equin bequin nahi dunan becala.
Etsi senda ceterum heren alaba orduandanic.
- 29 Etsi partituric hanc Iesus ethor ceterum. Galileaco itras aldera:
eta igame mendia, iam ceterum han.
- 30 Orduan ethor ceterum harenzana antith gendete, Cuhela
berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta antith
berceric: eta ecar citrahen Iesusen oinetara, eta senda citraen.
- 31 Hala non populuae mirets baitrean cacusquianean
mutuae mincatrea, hebainic sendaturic, mainguic eabiltra,
ta, ituric ikusken Cuhela: eta glorifica ceaten Israeleco Iaincoa.

- 32 Orduan Iesus bere berezana deituric bere discipuluec erran
cezan, Compassione dut populu huncas: ceu ia hiruz egun
du enequin daquela, eta estute cer ian decaten: eta estitut
barric igorri nahi, bidean flaca estitecenat.
- 33 Eta bere discipuluec diotele, Nondic guri kambat ogui
desertuan huncambat genderen resasiateco?
- 34 Eta diote Iesus, Cembat ogui dituce? Eta hec erran
cicoten, Carpi, eta arraintcho batru.
- 35 Orduan mana cezan populu lurrean iartera.
- 36 Eta harturic carpi oguiac eta arrainac, gratiac rendaturic
hauts citzan, eta eman ciethen bere discipuluey: eta
discipuluec populuari.
- 37 Eta ian ceaten quiee, eta resasfia citecen: eta quiti
citeaten cathi soberaturic carpi ~~satu~~ sasqui betheric.
- 38 Eta ian cunenac citaden, lam mulla quicon, emarteac eta
haounac gabe.
- 39 Orduan congit emanic gendeteeri, igan cedim vnci
baterara: ete elhor cedim Magdaleco barkeretara.

Cap. XVI.

4 Ionasen signoa Pharisency emaiten. 6 Bayin altcha,
garric. 13 Gendec Christe duhen reputationea. 16 Christ-
promettatu ican cena, nola Iesus den. 17 Fedec Iaincoaga,
nic heldu. 18 Harriaren gainean Elice. 19 Gakoa c. Lot,
zea. Lachatea. 21 Christee aitrinetic bere herioa
erraiten. 23 Pierris Satan deithu. 24 Christi iarricqui
nahi cayonac cer equiteco. 25 Vicitrearen galtrea edo
eriditea.

- 1 Eta ethorric Pharisenic eta Sadduceic, kentatzen
entela requiri ceçaten cembait signo cerutic eracuts liecin.
- 2 Baina hanc ihardesten entela erran cicein, Arratscan erraiten
duene, Demora eder equinen du: ecen gorri da ceruic.
- 3 Eta goicean diocne, Egun tempellate equinen du: ecen
cerne oragori goitz da. Hypocritic, ceruaren irudiaz,
ingeatzen dagucne, eta demorataco signo is ecin diocne?
- 4 Generatione gaichtoa edo adulteroa signo esquet dago, eta
eta signoric etrayo hari emanen Ionas prophetare
signoa baicen. Eta hec vtriric ioan cedin.
- 5 Eta ethorri cirademan hari discipulnac bere aldera,
ahantz ceruicn ogni hartzera.
- 6 Eta Iesusce erran ciceen, Gogeanue eta bequiria caitez,
te Pharisenic eta Sadduceenic altchagarritic.
- 7 Eta hec ihardugiten entin bere artean, civitela, Hori dio,
ceren oquiric hartu estingun.
- 8 Eta Iesusce ceçaturic erran cicein, Cer diharducacne
ceruon artean, fede chipitacoac, ceren oquiric hartu
estucuen?
- 9 Oraino estucne aditzen, eta etzarete quehiagoric orhoit
borz milla quiconen borz oquic, eta cembat sasqui
gotitu cinturhen?
- 10 Ezeta laur milla quiconen carpi oquic, eta cembat
sasqui gotitu cinturhen?
- 11 Nola estucne aditzen ecen extranchedala oquic erran,
bequiria cindeisten Pharisenic eta Sadduceenic altchagarritic?

- 12 Orduan adi ceçaten eçen estuele erran, bequira libecen
oqui alchagarritic, baina Pharisenuin eta Sadduceuïn doctrinatic.
- 13 Eta ethorri ceuean Jesus Cesarueo baxter Philipperen clara,
intenegro citran bere discipuluac, erraten çuela, Ni nor
naicela dioste quiconic, quiconaren semea?
- 14 Eta hec erran ceçaten, Batue, Ioannes Baptista: eta berceç,
Elias: eta berceç, Hieremias, edo Prophetaric bat.
- 15 Dioste, Eta çuec nor naicela diocine?
- 16 Ihardesten çuela Simon Pierriç erran ceçan, Hori air Christ-
Iainco riciaren semea.
- 17 Eta ihardesten çuela Jesusec erran cieçon hari, Dohatsa
air Simon Ionaren semea: eçen haraguiac ez odolac extraiç
hori reuelatu, baina ene aita çeruehan denac.
- 18 Baina are nic erraten dramat, eçen hi aicela Pierriç, eta
Hauri hunen gaincan edificaturen dudala neure Elicá:
eta ifernuco borthac etraizcala hari garaituren.
- 19 Eta hiri emanen drauzguiat çeruehaco resurmaren gakoac,
eta çer-ere lothuren baitue lurrean, lothua icanen due
çeruehan: eta çer-ere lachaturen baitue lurrean, lachatu
icanen due çeruehan.
- 20 Orduan mane citran expressuzqui bere discipuluac
nehori esleroden, hura çela Jesus Christ.
- 21 Orduandanic has eçdin Jesus bere discipuluç declaraten,
eçen behar çuela ioan Ierusalemra, eta anhitç suffritu
Anciano etaric eta Sacrificadore prinçipal etaric, eta
Seribetaric, eta heriotara eman behar çela, eta heruico
eguncan, resuscitatu.

- 22 Eta hura apparatusic has cequion Pierris reprochaten, ciocla, Euroçaz auc pietate, Ianna: etraic hiri hori helduren.
- 23 Eta hanc italiric errâ cieçon Pierrisi, Guibelerat adi emeganic Satan^{ct}, empetchu atrail: ecen estitue aditren Iaincoaren diraden gauçac, baina guiconen diradenac.
- 24 Orduan Ierusec erran cieçen bere discipuluey, Baldin nehor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere burniaz, eta har beça bere crutrea, eta berait niri.
- Ecen noce-ere naphi vkanen baitu saluatu bere vicia, galduren du hura: eta noce-ere galduren baitu bere vicia ene causas, eridonen du hura.
- 26 Ecen cer probetchu du guiconac Baldin munda guicia irabar badica, eta bere arima gal badica? edo cer emanen du guiconac bere arimaren recompensamentutan?
- 27 Ecen guiconaren semea ethorriren da bere aitaren gloriân beru Aingueriequin: eta orduan rendaturen dranca bet- bederari bere obrân araura.
- 28 Eguiaz diotruet, badirade hemen present diradentharic batru, herioa dastaturen estutemic, guiconaren semea bere resumara ethorken ikhus dirviteno.

o jure

Cap. XVII.

2 Christ transfiguratu. 5 Hura encusaco. 11 Elias. 13 Ioannes Baptistita. 15 Lunaticoa sendatu. 17 Apostuluin increduli. lakea. 20 Fedauru botherea. 21 Orationea eta barura. 22 Chris- kec bere passionea aitzinetic erraiten. 25 Tribute pagatzen.

- 1 Ela sey egunen buruan, har citran Iesusce Pierris eta Jacques eta Ioannes haren anayea, eta eramau citran appart mendi gora babetara.
- 2 Ela transfigure cedin hayen citrainean, eta argui cedin haren bequitharteia iguzquia becala, eta haren abillamendua churi citecen arguia becala.
- 3 Ela huna, ikus citraten Moyses eta Elias harequin minco cira dela. *240 lines*
- 4 Ela iharduten cuela Pierrisc eran ciecon Iesusi, Ianna, on duo qu temen garen: nahi badue, egun ditragufu hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen
- 5 Oraino hura minco ceta, huna, hodey argui batec estat citran hec: eta huna, voz bat hodeyetic, ciuela, Hanc da ene seme maitea, ceinetan neure atsequin ona hartzen baitut: huni beha caquirquitate:
- 6 Ela ~~hura~~ ^{hozi} enemic discipuluac eror citecen, bere bequitharteia gainera, eta icit citece haguith.
- 7 Orduan ethorririe Iesusce hingu citran hec, eta eran ciecon, Iaiqui caitece, eta etzaretela beldur.
- 8 Ela godituric bere bequiac nehor erdecaten ikus Iesus bere baicen.
- 9 Ela menditic causten ciradela, mana citran Iesusce, ciuela, Nehori extero cuela visionen, qui conaren semea hiletaric resuscita daiteno.
- 10 Ela interroga ceaten bere discipuluic, ciuilela, Cergatic beraz scribic erraiten date ceen Elias behar dela lehen ethorri?

- 65
- 11 Eta ihardesten quela Iesusec erran ciecen, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gaurca guciac:
 - 12 Baina erraiten drancuet ecē Elias ia ethorri dela, eta hura estutu ecagutu vkan, baina equin dute harcar nahi vkan duten gucia: hala gucionaren semeac-ere suffituren du helaric.
 - 13 Orduan adi ceçaten discipuluec ecen Ioannes Baptistaz erran ceraucela.
 - 14 Eta ethorri ciradencan populungana, ethor cedin harengana guicombat, haren aitrincan belhaucatsen cela,
 - 15 Eta cioela, Ianna, que pietati eni semeaz, ecen lunatico due eta gairqui tormentatien: ecē mais erosten due sura, eta mais urera.
 - 16 Eta presentatu diranzat hura hie discipuluey, eta ecin sendatu die.
 - 17 Eta ihardesten quela Iesusec erran ceçan, O natione sinheste gabea eta bikerria, noirdrano finean creguin icanen nair? noirdrano finean suportaturec cuituxet? Kardacue hura huna.
 - 18 Eta mehatcha ceçan deabrua Iesusec, eta ilki cedin harenganic: eta senda cedin muthilla orduandanic.
 - 19 Orduan ethorriec Iesusgana appart discipuluec erran cieçohen, Cergatic que ecin campora egotri vkan duçu hura?
 - 20 Eta Iesusec erran ciecen, Cuen sinheste gabeagatic: ecen equiaz diotsuet, baldin mustarda bihibat. den becembat fede badacue, erranen drancacue mendi huri, Iregan adi hemendic hara: eta iraganen da, eta etraicue deus impossibloric icanen.
 - 21 Baina deabu mota haur eta ilkiteu orationez eta barrer baicen.

- 22 Eta hec Galilean usaren gutela, erran ciecin Iesusce, Icanen da, qui conaren semes lurraturen barta quiconen esquetara:
- 23 Eta hiten dute hura: baina herenceo egunēa resuscitatu zen da: eta triste citecen hagnita
- 24 Eta ethorri ican ciradenean Capernaumera, ethor citecē Pierrigana didrachmāc recebitren citurtenac, eta erran ciecohen, Cuen magistrumac didrachmāc extiti pagatzen?
- 25 Dio, bay. Eta echean sartu ican cenen, aitzin cequion Iesus, cieola, Simon ce irudi caic? Durreco requē noren ganic hartzen diturki tributac eta taillac? berē haurreteric, ala bercehaoclaric?
- 26 Diotsa Pierrisce, Bercehaoclaric. Diotsa Iesusce, Beraz libre dutac haourac.
- 27 Baina scandalisa extitraguncat, itassora ioanic, egotrac amuā: eta lehen igantēa den arraina har ecac, eta haren ahoa irequiric erideneu baitac thalera bat: harturic hura eman iccēc enegatic eta kiregatic.

Cap. XVIII.

- 1 Ceruētaco resumān nor quehiēn. 4 Humilitatea. 5 Chispiazen recebitrea Christen ecenean. 6 Er nehor scandalizatrec.
- 10 Chispac ex menospreciatrec. 11 Certara Christ ethorri. 12 Ardi errebelatua. 15 Correctione fraternala. 17 Excommuniacionea. 21, 35 Barkatrea. 23 Bere cebitraney contuesquer danen requerean comparacionea.
- 1 Ordu hartan beran ethor citecen Iesusgana discipulnac, ciotela

67) Nor da handiena cerniteaco resuman?

2 Eta deituric havurtchobat beyana Ierusec ecar cezan hura hayin artean

3 Eta erran cezan, Equiaz erraiten draucuet, baldin conuerti expacaiterte, eta havurtchoac becalaca ^{ca}expaiterte, etzarite sarthuren cerniteaco resuman.

4 Norc-ere bada bere burua humilitaturen baitu havurtcho haur dei becala, hura da handiena cerniteaco resuman?

5 Eta norc-ere recebituren baitu humilaco havurtchobat ene icenean, ni recebitzen nan.

6 Baina norc-ere scandalaturaren baitu ni baituan sinhesten dut^u chipi hautaric bat, hanc hobe lugu vika leguion bere leppoã asto-erote haribat, eta hunde ledin itsas hundarrian.

7 Maledictione munduari scandaloin causas: ecen necessario da scandaloc datocen, badaric-ere maledictione quicon hari, ceinez scandalo ethurten baita.

8 Baldin eta eure escuac edo eure oinac trebuca eraciten bahau, trenca ecar hura eta iraitrac eurganic, hobe due hire, mainguric edo escura koitradun vicitrean saradin, ecen ez bi escuac edo bi oinac dituala suco gehennara iraitzadin.

9 Eta baldin eure bequiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, eta iraitrac eurganic: hobe due hire, bequi balare, quin vicitreã saradin, ece ez bi bequiac dituala suco gehennara iraitzadin.

10 Bequirancue menosprecia esteacuen chipi hautaric bat: ecen erraiten draucuet haur aingueruic bethiere dacussatela ene bita cernitan denaren bequitharrea.

- 11 Ecen ethorri icau da quiconaren semea galdu cenaren salu. atrera.
- 12 Cer iudi caicue? baldin quicon batec etun ardi baditu, eta hetaric bat erebela badadi, estitu lauoguey eta hemeretri: ac Hriten, eta mendietara iuanic estu erebelatu cena bilhatzen?
- 13 Eta baldin quetha badadi eriden decan hura, equibz erraiten drancuet ecen bozcario quethago duela hercaz, ecen ez lauoguey eta hemeretri erebelatu etziradenez.
- 14 Halaber este quen Aita ceruitan denarē vorondatea chipi kantaric bat gal dadin.
- 15 Eta baldin hire anayec hite contra faltatu badu, oha eta reprehendi ecac hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatzen baccac, irabaci due eue anayea.
- 16 ~~Etia~~ ^{Etia} baldin ^{haey} behatzen expocaye, erroc Elicari: eta baldin Elicari behatzen expocayo, albeiheduca pagano eta publi: cano becala.
- 17 ~~Etia~~ ^{Baina} Baldin ~~hary~~ behatzen expocaye, har itzac euequin oraino bat edo biga: biga edo hirur testimonio ren ahoan hitz quicia fermu den cat
- 18 Equiaz erraiten drancuet, cer-ere lothure baitucue lurrean, lothua icanen da ceruian: eta cer-ere lachaturen baitucue lurrean, lachatura icanen da ceruian.
- 19 Berriz diolsuet ecen baldin cuetaric biquec consenti bade, cate lurraren gaincan, esca ditacen ganca quicia equinen cayela ene Aita ceruitan denaz.
- 20 Ecen non baitirade biga edo hirur bilduric ene icenean, han nair hayen artean.

- 60
- 21 Orduan harengana hurbilduric Pierisec erran cecan,
Ianna, cembalebarano bekatu equiten du ene contra ene
anayec, eto barkaturen draucat? ala carpitarano?
 - 22 Diotró Iesusec, Extiossát carpitarano, baina carpitan
hiruroguez eto hamarebarano.
 - 23 Halacots da comparatu ceruítaco resumá beré cerbitra-
riequin contu equin nahi vkan duen regue batequin.
 - 24 Eta contu equiten hassi cenean, presenta cequin bat,
hamar milla talent hari ~~car~~ cerancanic.
 - 25 Eta ceru hanc espaitzuen mundic paga, mana cecan haren
iaunac sal ledin hura, eto haren emarkea, eto haurreac,
eto cituen gauca queiac: eto corra paga ledin.
 - 26 Halacots cerbitzari hunc beré buruá hurrera egotzitic
supplicatzen enen hura, cioela, Ianna, auc patientia
enegana, eto queia pagaturen drauát.
 - 27 Orduan compassione harturic cerbitzari haren iaunac,
vtri cecan, eto corra quitta ciecon.
 - 28 Baina ilkiric cerbitzari hunc eriden cecan beré cerbitzari
quidetic bat, etun dinero cor cerancanic: eto hura
hatramanic ithotzen enen, cioela, Paga necac cor duanar.
 - 29 Eta beré cerbitzari- quideac haren oinetara beré buruá
egotzitic othoitz equiten cerancan, cioela, Auc patientia
enegana, eto queia pagaturen drauat.
 - 30 Baina hanc etruenⁿ equin nahi vkan, aitzitic ioanic
ecar cecan hura presoinean, corra paga lisenen.
 - 31 Bada icussiric haren cerbitzari- quidec cer equin ican cen,

triste citecen hognitr: eta ethorric declara ciccoben
bere iannari equin ican ce qucia.

32 Urduan hura deithuric bere iannac diotsa, Cerbitari
gaihtoá, cor hura qucia quittatu dranab, cecun ottoitr
equin baitrancat.

33 Ex-avena hic-ere eue cerbitari-quidear pietate rkan
behar, nic-ere hicas pietate rkan dudau becala?

34 Urduan assereturic bere iannac dargeantey hura eman
ciccén, hari cor cerancan qucia paga liecaguceno.

35 Hala ene Aita ceruitan denac-ere equinen drancue
cney, baldin babederac bere anayeri gogotic faltic
barka expadietroque.

Cap. XIX.

- 2 Cricac sendatu. 3, 7 Separationesco letá. 12 Chikiratua.
- 13 Escuén impositionea. 14 Haur chipiac. 17 Mana.
- menducén bequiratrea. 21 Perfect icalea. 23 Abratsac.
- 29 Qucia Christgatic vtri duqueenaz.

1 Eta quertha cedin, Iesus propos hanc acabaturic parti
baitredin Galileatic, eta ethor baitredin Iudeaco barter
retara, Iordanaren bere aldeaz.

2 Eta iarreiqui cequion gendetre handi, eta senda citran han.

3 Urduan ethor citecen harengana Phariseuac hentabren
cutela, eta civitáhela, Vtri ahal diro quiconac bere
emarhea eccinere causagatic?

4 Baina hanc thardesten encla erran ciccén, Ertucúe

- 4 iracuri ecen Creacaleac hatselic equin cituela, arra eta emea?
- 5 Eta erran cuele, Halacotr vtriren dita quiconac aita eta ama,
eta iunctaturen cayó bere emarteari, eta icanen dirade biac
haraguibat.
- 6 Bada quehiagoric estirade biga, baina haraguibat. Beraz Iain,
coac iunctatu duena, quiconac esteçela separa.
- 7 Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separatio,
neco letaren emaitera, eta heren vtrikera?
- 8 Dioste, Moysesec quen bihotzeco gogorhassunagatic permittitu
draucue quen emartén vtrikera: baina hatselic etrén hala.
- 9 Eta erraten draucue ecen noc-ere vtriren baita, ber emar,
lea, paillaidicagatic baicen, eta berec balequin erconduren
baita, adulterio ianguiten duela: eta vtri denarequin
erconduren datenac adulterio ianguiten duçuela.
- 10 Diotsate bere discipulnic, Baldin horlaco bada quiconaren
amartearquilaco beharquin, estue on erconcea.
- 11 Baina hanc erran cixén, Ertute quicic ardiesten hitz haur,
baina eman ican çayenéc.
- 12 Ecen badiade chikiratuac amaren sabeletic hala iayo
ican diradenac: eta badiade chikiratuac, quiconér chilk^{et}
ratu ican diradenac: eta badiade chikiratuac cemétaco
resumagatic bere buruic chikiratu vkan diturtenac. Hec
ahal Tecanac, har beça.
- 13 Orduan havutchoac presentatu ican çairean, esenac
gainean eçar lictzençat ete othoitz leguançat: eta discipu,
luéc mehatcha citraken.
- 14 Baina Iesusce dioste, Vtritracue, havutchoac, eta enegana
(† Fante, çen Lic. dait ete chikiratu.

ethorhetic extitracuella empatcha: euen huncle coen da
ceruetaeo resuma.

15 Ela escuac gainan ecarri ceranteneā, parti cediū handie.

16 Ela huna, cembitec hurbilduric erran cicōn, Magistru
onā, cer rngui equimen dat ricitri eternala dudancat ?

17 Ela harc erran cicōn, Cergatic deitsen nanc on ? estuc nehor
onic bat baicen, ela hura, Taincoa: baldin ricitrean
sarthu nahi bahair, bequirātrac manamenduac.

18 Diotsō, Cein ? Ela Iesusec erran cečan Estu spilen, Estuc
adulteraturen, Estuc ebatsiren, Estuc lestimoniage
falsuric erranen.

19 Ochoraibrac outa ela ama. Ela, ouhetsiren due eue hureca
eue buruā becala.

20 Diotsō quicon gasteorrec, Horiae quicac bequiratu
citiat neure gastebasunetic: cer oraino falta caib ?

21 Diotsō Iesusec, baldin perfect icān nahi bahair, oha,
sal ecac duana, ela emā iecic paubrey: ela skanen due
thesaurbat ceruān: ela athor, arreit niri.

22 Ela encun cuenean quicon gasteorrec hitz hori, ioan cediū
tristeric: euen on hādiac cituen.

23 Orduan Iesusec erran cicōn bero discipuluey, Equiaz errai:
len drancuet, euen abratsa nequez sarthuren dela
ceruetaeo resumān.

24 Ela berrix diotsuet, errachazo dela cablebat orratzaren
chulhetic iragan dadiū, euen ez abratsa Taincoaren resu-
mān sar dadiū

25 Gauca hanc encunne hare discipuluae spanta citecen

- 73
- haguitz, civitela, Nor da beraz salua anal daitenic?
- 26 Etsa Iesusec hetarat behaturic, erran ciccén, qui conae baithā hori imposible da: baina Iaincoe baithan gauea quicac possibile dirade.
- 27 Orduan thardesten quele Pierrisco erran ciccén, Huna, que vtri citiagu gauea quicac, eta iarrei qui gaitraizque hiri: cez icanen da beraz gure?
- 28 Etsa Iesusec erran ciccén, Equiaz diotsuet, euen quec hiri iarrei qui çaisquidatenoc, regenerationean iarrien denean qui conaren semea bere maistatearen thronoan, iarrien çarehela quec-ere hamabi thronoén gainean, ingratren ditucuela Israeleco hamabi leinuac.
- 29 Etsa nore-ere vtri baituzue etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emarteia, edo haouric edo landaric ene icenaren causas, çhunchen hambet recebituren duela, eta vicitre eternala herkatuzen.
- 30 Baina ankitz lehen diradenac, icanen dirade arguen: eta arguenac, lehen.

Cap. xx.

- 1 Languileac mahastira alocatzen. 15 Begui malignoa. 18 Bere passionen Iesusec ditrinetic declaratzan. 20 Zebedeoren emartearen requesta. 28 Christ gure minis-
tre eta redemptore. 30 Iesu bi arguitzen.
- 1 Euen, comparatu da cernitaco resumá ailefanilia batequin, cein ilki ican baita arguiaren beguien lāguille alokatzera bere mahasticotrah.
- 2 Etsa langilequin accordaturic dinero babetan eguneco,

igor citran bere mahastira.

3 Eta ilkiric hirux orenen inguruän, ikus citran berce alfer cenden batru placän.

4 Eta erran cieçön, Coarte quec-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauquet.

5 Eta hec ioan citecen. Berriz ilkiric sey eta bedratri orenen inguruän, equin cezan molde berean.

6 Eta hameca orenen inguruän ilkiric, eriden citran berce alfer cenden batru, eta dioste, Cergatic hemen çandete equin gucian alfer?

7 Diostate, Ceren nehore espaiguaitu alocatu. Dioste, Coarte quec-ere ene mahastira eta bide datena recebituren duque.

8 Eta arastu cenean, erran cieçön mahasti iabeac bere recebido, reari. Dei itrac languiteac, eta paga iecic alocairuä, hassiric arqueneticarie lehenetarano.

9 Eta ethorri ciradenean hameca orenen inguruän alocatuac recebi ceçaten dinero bana.

10 Eta ethorric lehenic-ere, vste rhan dute quehiago recebituren cubela: baina recebi ceçaten dinero bana.

11 Eta recebitu euptenean, murmuratsen cuben aitafamilie: ren contra,

12 Civitela, Arquen hanc orembat equin die lanean, eta gure bardin equin ditue, çkarri baitugu equinaren Cargä, eta bera.

13 Eta hanc ihardesten cuba hetarie bati erran cieçön, Adisqui: deä, extrauät hiri bidegaberie equiten: ex air dinero babeta enequin accordatu?

- 14 Har ecae hinc dena, ete habil: baina nahi diarocat arguen
huni eman, hiri bay becebat.
- 15 Ala enaiz haicu nahi dudanaren equitera neure oner?
ala hinc bequia gaihto da, ceren ni on bainair?
- 16 Hala icanen diade arguenac, lehen: ete lehenac, arguen.
ecen anhits diade deithnac, baina guti elegitnac.
- 17 Ete tesuce ~~Terusalemere sigaiten, ~~gaiten~~~~ har citran hama,
bi discipulnac appart bidean, ete erran ciecén.
- 18 Huna, igaiten gara Terusalemere, ete guiconaren
semea liuraturen caye sacrificadore principaley ete
scribey, ete hura condemnaturen dute hiltzera:
- 19 Ete ~~hura~~ hura dute liuraturen Gétiley, escarnia,
ete acota, ete crucifica decatenat: baina hereneo
egunean resuscitaturen da.
- 20 Orduan ethor cedin herengana Zebedoren semen ama bere
semequin, gurtzen, ete cerbait escatzen cayola.
- 21 Ete hare erran ciecén, Cer nahi dan? Diotsó, Ordena ecae
iar ditecen ene bi seme hanc, bata hinc escuinean, ete
bercea erquerrean, hinc resuman.
- 22 Ete ihardesten çula Tesuce erran ceçan, Ertaquene
ceren esquer çandelen: edan ahal diroçue nic edateco
dudan copa? Ete batheya ahal çaiterquete ni batheyen-
turen naicén baptismoar? ~~batheyaturen bacçete~~ Diotsote,
Bay.
- 23 Orduan dioste, Ene copa edanen baduçue ete nic batheya,
naicén baptismoar batheyaturen bacçete: baina ene
escuineã edo erquerrean iarhea, ete ene emaiteco, baina

76 emanen çaye ene Oitar appainduric douëney.

24 Eta hura encunio berce hamarrac bekaitz citecen bi anayés.

25 Iesusec bada heç berezana deituric, dio, Badaguiene ecen nationeco prínciéc seignoriatzen dutela hayén gainean: eta hãdiéc authoritabez usatzen dutela hayén gainean[†]

26 Ordea esta hala icanen çuen artean: baina nor-ere handi nahi icanen baita çuen artean, bir çuen mutuil:

27 Eta nor-ere icanen baita çuen artean lehen ican, bir çuen cerbitzari.

28 Hala nola guionare semea erpaita ethorri cerbitzatu icatera, baina cerbitzatera, eta bere vicarien rancoineta ankitzenja-lic emaitera.

29 Eta hec Iericotic perditzen ciradela, gendete handi iarreiqui cequirion.

30 Eta huna, bi itsu bide basterrean cendeneç, encunio ecen Iesus iragaiten cela, oihu equin ceçaten, civitela, Aue pietate guçar David-en seme Ianna.

31 Eta gendeteac mehatxatzen cituen hec ichil libecencat, bai-na hec oihu guchiaco equiten çutē, civitela, Aue pietate guçar David-en seme Ianna.

32 Eta guel ditoric Iesusec dei citzan, eta erran ceçan, Cer nahi duene daguicuedan?

33 Diotsote, Ianna, gure beçuiac iragui dibeçē.

34 Eta compassione harturic Iesusec hungui citzan hayén beçuiac: eta bertan ikusteac recebi ceçate hayén beçuiéc, eta hari iarreiqui cequirion.

† aue y pa erum gaynean.

Cap. XXI.

7 Christus Jerusalemem bene sartaee equiten. 12 Valtre-
 leae eta erosseea templetic egoirten. 14 Eriac sendatzen.
 16 Bere recebitraliae sustegatsen. 19 Eicotrea eyhartzen.
 22 Fedearen indama orationean, ²⁵ Ioannesen Baptismoa.
 31 Taincoaren korondakea equiten dutenec. 32 Indu
 incredulac. 33 Mahasti alocairutan emanaren compo-
 rationea. 42 Har cantoin nabusia. 43 Induac iraitzen,
 eta Gentilac recebitzen.

- 1 Eta Jerusalem alderea iradencia, eta ethor citecencia Beth-
 phagera, Olmatreco mendi aldere, orduan Iesusec igor
 citzan bi discipulu,
- 2 Erraiten ceranela, Coaste quen aurkaco burgura, eta
 bertan erideneen duque asto emebat esteecatua, eta um-
 bat harequin: lachaturic ekar ietradaque.
- 3 Eta baldin nehorc deus badarracue, erracue erran eeen
 Iannae behar dituela: eeen bertan igorriren ditu hec.
- 4 Bada haur quia equin ican da Prophetax erran cena
 compli ledincat, cielo,
- 5 Erroque diungo alabari, Huna, eue requea ethorben cain
 mansoric, eta asto emearen, eta vxtarricoaren xme
 arraren gainean iarria.
- 6 Discipuluac bada ioan citecen, eta equin ceçaten Iesusec
 ordenatu ceraien becala.
- 7 Eta ekar citraten astoa eta xmea, eta ecar citraten hayen
 gainean bere abillamenduac, eta iar eraci ceçaten hayen
 gainean.

- 8 Ela gendete handie heda citraten beru abillamenduae bidean, eta berce adarrac picatzen citurten arboretarie, eta bidea hedatzen.
- 9 Ela citrinean ioaiten eta iarreiguten ceu populua oihuz cegoen, cioela, Hosanna David-en semea: benedicatu dela Tannaren icenean ethorten dena, Hosanna leku gorenetan aiçenâ.
- 10 Ela sarthu cenean hura Ierusalemen, ciuitate gucia moui cedin, cioela, Nor da haur?
- 11 Ela populuae erraiten cuen, Haur da Iesus Propheta? galitean den Nazareteco.
- 12 Ela sar cedin Iesus Jaincoaren templean, eta egote citran campora templean saltzen eta erosten ari ciraden guciac: eta cambiadorén mahainac itzul citran, eta usso colombac saltzen citurtenen cadiraç.
- 13 Ela dioste, Scribataa da, Ene etheoa, orationetaco ethe deithuren da: baina quee hura gaichtaguin lece equin duque.
- 14 Orduan ethor citecen haren gana itsuae eta mainguac templean: eta senda citran hec.
- 15 Baina ikussuric Sacrifiadore principalic eta Scribic hare equin citue miraculuae, ete haouraco oihuz ceudela templean, eta erraité cuela, Hosanna David-en semea: gaiteçen ceguen.
- 16 Ela erran cieçoken, Badacue haue cer diosten? Ela Iesusic errâ cieçin, Bay: estu que egundano iracurri, Haourçin eta edosquitzen dutenien ahotic completu vkan due laudoria.
- 17 Ela hec stricie, ilki cedin hiritic campora Bethaniarat: eta ostatu har ceçen han.

No: Pouzon, f. 6 (fi)
p. 41

- 18 Ela goiceã hiriat itultre cele, gosse cedin.
- 19 Ela ikussiric ficotrebab bidereu gaineau, ethor cedin hartara, ela etrecau deus hartau eriden historic baicen: ela diotsa, quehuago fructuric hiriganic sor estadita secular. Ela eyhar cedin bertan ficotrea.
- 20 Ela hori ikussiric discipuluic mirets ceaten, civitela, Nolatan bertan eyhartu icau da ficotrea?
- 21 Ela Ihardestu cuela Iesusce erran ciecien, Equiaz erraiten drancuet, baldin fede baducue, ela dudu espadecacue, er solament ficotrecari equin icau cayona equinen ducue, baina au baldin mendi humi badarroque, Khen adi, ela iraitz adi itrassora equinen da.
- 22 Ela cerere galde equinen baitucue orationean sinhesten ducuela, recibitur^{et} ducue.
- 23 Ela ethorri ceneau templa, Sacrificadore principalac ele populuco Ancianoac, hura iracasten ari cele, ethor citecen harengana civitela, Cer authoritater ganca horiac[†] equiten ditudan? ela norc hiri eman dranc authoritate hori?
- 24 Ihardestu cuela Iesusce erran ciecien, Interrogatur^{en} caiturset nic-ere erranen drancuet cunc ganca batex, cein badarradaque nic-ere erranen drancuet, cer autho- ritater ganca hanc equiten ditudan.
- 25 Ioannuen Baptismoa nondic cen? cerutic ala quiconitaric? Ela hec baciharducaten berac baithan, civitela, Baldin erran badecagu, Cerutic: erranen drancu, Cergatic bada hura estucue sinhetu?

(† recibitur^{en}, sam cele rece anc e. © dem etu estucue. † dem etu horice.

- 26 *Eta baldin badarragu, Guiconetarie: beldur gara communa ren: ecen guci'e daducate Ioannes Prophetatan.*
- 27 *Eta ihardesten cerancobela^{ct} Tesusi, erran ceçaten, Etrecagui, gu. Erran ciecin hanc-ere, Extrancuet nic-er erraiten cer authoritates gauca hanc equite ditudan.*
- 28 *Baina cer irudi eacue, Guicon bace cituen bi seme: eta hurbilduric lehenagana, erra ceçan, Semé habil, egun travailla adi ene mahastian:*
- 29 *Hanc ihardesten cuela eran ceçan, Extrat nahi: baina guero veriquituric, ioan cedin.*
- 30 *Guero hurbilduric berceagana, erran ciecin halaber. Eta hanc ihardesten cuela eran ceçan. Ni netoac iauna, Eta etredin ioan.*
- 31 *Bi kantarie ceinoc equin en bere aitaren vorundate? Diutate, Lehenac. Diuste Tesuse, Equiaz erraiten drancuet ecen publicanoac eta paillardic aitrincen çairgu cuela Iaincoaren resumara.*
- 32 *Ecen ethorri da Ioannes çetara iustitiarco bideaz, eta estu, çue hura sinketsi: baina publicanoic eta paillardic sinketsi vkan dute: eta çuec hori ikussiric, etzarete emendate guero, haren sinkestera.*
- 33 *Bere comparatiombat encue. Cen citafamiliabat, ceinoc landa baitreçan mahastibat, eta hura hessiz ingura baitreçan, eta hartan hobibat equin ceçan laççat, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca ciecin laborariçy: eta camperat ioan cedin.*
- 34 *Bada fructuen sasoina hurbildu ceçean, igor citran bere*

ct Par erum itya cerancobela.

- 35) *De l'Ande (189)*
cerbitzariac laborarietara, fructuen recebitzera.
- 35 Eta laborariet' harturic heren cerbitzariac, bata caurt
cecaten, eta bercea hit, eta bercea lapida.
- 36 Berriz igor cezan berce cerbitzariac lichenac baino gubhiago,
eta haer kalaber equin ciccin.
- 37 Arqueuean igor cezan hetara bere semea, erraiten cuela,
Ondraturen dute ene semea.
- 38 Baina laborariet' ikussiric semea erran ceaten bere
arbean, Haur da primua, catorze, hit docagun haur, eta
gatchetzan hunen heretageari.
- 39 Eta harturic hura iraitz ceaten mahastitic campore eta
hit ceaten.
- 40 Dathorrenean bada mahasti iabeac cer equinen draue
laborari haer?
- 41 Diotsate, Garcho hec garqui desequinen: eta bere lasoinean
fructuac renda diethogphen berce laborari bere mahastie
alocaturen.
- 42 Diotsi Iesuse, Egundano estene iracuri Scripturata,
Edificacal'ic arbuyate. Duten harria cantoin buru equin
ican da: Haur Iainaz equin ican da, eta da ganca mira,
garric gure beguen aitrinean?
- 43 Halacote Diotsuet ceen edequiren caicuela Iain earen
resuma, eta emanen cayola, hartaco fructuac equinen
dituen populuari.
- 44 Eta harri heren gainera eroriren dena, cathicaturen da: eta
noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen.
- 45 Eta encun citzabenean Sacrificadore principal'ic eta

82
Phariseuic haren comparationeac, ecagut ceçaten ecen
heçar minço cela.

46 Eta hatsaman nahi çutelaric, populicaren beldur icen
ciraden, ceun Propheta becala hura baitraducaten.

Cap. XXII.

2 Erkeçin comparationea. 9 Gentilicn vocationea. 11 Erkeçetaco
aropa. 17 Tributac nori emaitico. 23 Resurrectioneac Christ
interrogatzen. 32 Laincoa, vicién Lainco. 36 Legueco mana
menda handia. 37 Laincoaganateo eta hurcoaganateo amorico.
41 Iesusec Phariseuac Christes interrogatzen.

1 Orduan Iesus ihardesten ciela, berriz minça ceçuein compa
rationeac, ciela.

2 Comparatu da ceçitaco resuma, bere semearen erkeçac equin
cituen regue batequin.

3 Eta igor citran bere cerbitrariac erkeçetara gomitatuen
deitiera: baina etziraden ethorri nahi icen.

4 Berriz igor ceçar bere cerbitrariric, ciela, Erregue gomitatuey,
Huna, apprestatu dut neure barazcaria, ene ceçenac eta
haraguey, quicenduae haraguitatu dirade, eta quicia prest da:
calorte erkeçetara.

5 Baina hec conturic equin gabe ioan citecen: bata bere
bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát.

6 Eta berce hatsamanic haren cerbitrariac iniuria eta hil
citratzen.

7 Eta regue encunie hori asserre' cedin: eta igorriric bere
gendarmesac, desequin citran quicerhaile hec, eta hayen

83) kiria erra ceçan.

- 8 Orduan dioste beru cerbitzariy, Erteyae just badiade, baina gomitatu ciradenac, estirade digna ican.
- 9 Coaste bada bide cantwin etara, etc. erideanen ditucuen guciac dei itraque esteyetara.
- 10 Eta cerbitzari hec ilkirie bidetara, bit citraten eriden citurten guciac, hambal gaiettoac nola onae: eta betha cedin esteyen lekua, mahainean iarririe ceudenot.
- 11 Eta sarthu cenean egue mahainean iarririe ceudenin ikustera, ikus ceçan han guicombat estey arropaz vestitua etrenic.
- 12 Orduan diversa, Adisquidec, nola huna sarthu air estey arropi etuala? Eta akoa toca cequin.
- 13 Orduan erran cicein eguec cerbitzariy, Dinehan eta esen etan esteaturic, ken ceaque, eta egoteaque campo co lhumbera: han icane da nugar eta hortz garrascoto.
- 14 Ecen ankita birade ditkua, eta guti elegitua.
- 15 Orduan appartaturic Pharisenee consille har ceçati nola huna hatraman lioiten hitzean.
- 16 Eta igorten diturte harengana beru discipulnac Hewdia, noequin, diuitela, Magistua, baceaguiagu equiati aicela, eta Iaincoaren bidec equiarqui ire casten duala, eta neho ren ansiaric etuala: ecen erago guiconen apparentiara beha.
- 17 Erague bada, cer inidi eac? biderco de Cesari tributaren emaithea, ala ez?
- 18 Eta eçaturic Iesusec hayen malitia, dio, Cergatic kentatrea nanene hypocitac?

- 19 Cracustaque tributico moneda. Ela hec presenta ciccoben
dinerobat.
- 20 Ela erraiten draue, Noena da imagina haur de scribua?
- 21 Diatsate, Cesarena. Orduan ^{et} erraiten draue, Renda ietroene
beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta Taincoaren diradenac,
Taincoari.
- 22 Ela hori encunic, mirets cecatun: eta hura vtrinc ioan citecen.
- 23 Egun hartan elhor citecen harigana dadduceuac, resurrectione,
ric estela diostenac, eta interraga cecatun,
- 24 Ciocela, Magistrua, Moysesec erran die, Baldin norbeit hil
bada haouric vkan gabe, haren anayecac aliançagatic
harturen du haren emartea, eta leinu equine drauca
bere anayeri.
- 25 Ela cituan gure artean carpi anaye: eta lehena ezconduric
hil ciedián: eta leinuric etruenaren gainean, vtri
ciccovan bere emartea beru anayeri.
- 26 Ela halaber bigarrenac eta hirugarrenac, Carpigarren
cano.
- 27 Ela queian ondoan hil ciedián emartea-ere.
- 28 Resurrectionean bada, Carpitariac ceinen emarte icanen
da? euen queie vkan die hura.
- 29 Ela ihardesten duela Iesuse dioste, Huts equiten duca
Scripturac eta Taincoaren verthutea iaquin gaber.
- 30 Euen resurrectionean estu nehorc emarteric hartzen ez emai-
ten ezconcar: baina dirade Taincoaren aingueruic cemián
becala.

et generaliter erraiten

- 31 Etsa hiten resurrectionear den becombatean, extruere
iracurri cer Iaincoar erran icar çaiçnen, dioela.
- 32 Ni nair Abrahamen Iaincoa, eta Isaac-en Iaincoa, eta Iacob-en
Iaincoa? Iaincoa, eta hiten Iaincoa, baina viciena.
- 33 Etsa hori ençunic gendetsac spanta citecen haren doctrinaz.
- 34 Pharisenuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela,
bit citecen elkargana.
- 35 Etsa interroga eçen hitaric batec, Legueo doctorac,
hentatsen çuela hura, eta cioela.
- 36 Magistana, çin da manamendu handia Leguean?
- 37 Etsa Iesusec erran çieçin, Onhetsiren due eue Iainco
Ianna eue bihotz guciar, eta eue arima guciar, eta eue
pensamendu guciar.
- 38 Hauv due manamendu lehena eta handia.
- 39 Etsa bigarrenac hura irudi due, Onhetsiren due eue hurcoa
eue buruñi beçale.
- 40 Bi manamendu kantarie Legue gucia eta Prophetac
dependitzen ditue.
- 41 Etsa bildu citadenean Pharisenuac, interroga citra Iesusec.
- 42 Cioela, Cer irudi çaiçue Christez? noren seme da? Diotsate,
Dauiden.
- 43 Etsa dioste, Nola beraz David-çc Spirituz deitzen du hura
Iann? dioela.
- 44 Erran drauca, Iannac eue Iannari, Iar adi ene esquinan,
eçer ditzaquedano hire etsayac hire oiran scabella.
- 45 Beraz baldin David-çc deitzen bada hura Iann, nola da haren
seme?

86
46 Eta nehorc ecin ihardets cieçoyon hitric: ez nehorc etrequion ventura quehiagoric egun harçaz harat-interrogatrera.

Cap. XXIII.

- 2 Tracastunetarie cer hartu behar den. 4 Carga picuén emaitcar. 5 Pharisenic' cergatic obrac eguiten. 8 Doctor bakoitze. Christ. 9 Jaincoa gure Oita. 10 Doctoreac. 13 Cemilaco resumaren erstea. 16 Templear imatrea.
- 23 Mentaren detchematrea. Ingemendua. Misericordia.
- 27 Sepulchre churituac. 31 Induec hil Prophetac.
- 36 Induén destructionea.

- 1 Orduan Iesus minça cequien gendetsay eta bere Discipuluey,
- 2 Ciela, Moysesen cadiran iarten diade Scribác eta Phari-
suac:
- 3 Cerere bada erranen baitrancue bequira decaque, bequi-
za ecaque eta equique: baina hayin obrin araura estagui-
cuela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten
- 4 Ecen carga picuac eta cassan ecin daiterquenac beltzen
diturte, eta eçarhen guiconén soinetara: baina bere
erhiac hungui nahi extiturte.
- 5 Eta bere obra queiac eguiten diturte guiconés Okus
ditocencat: ecen çabaltzen diturte bere philacterioac,
eta luçatzen diturte bere vestimendetaco basterrac.
- 6 Eta on daridte lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey
Synagoguetan.
- 7 Eta Salutationey merkaturtan, eta guiconés deithu icateari
Magistua, Magistua.

- 87
- 8 Baina cūec etraitetela dei Magistru: ecen bat da cūen doctora, Christ: etā cūec gucioc, anaye carete.
- 9 Etā cūen aita etbecaçuela nehor dei lurrean: ecen bat da cūen aita, ceruētan dena.
- 10 Etā etraitetela dei doctor: ecē bat da cūen doctora, Christ.
- 11 Baina cūen artean handiēn dena, bir cūen cerbitrari.
- 12 Ecen bere buruā goraturen duena, beheraturen da: etā bere buruā beheraturen duena, goraturen da.
- 13 Baina maledictione cūen gainean Scriba etā Phariseu hypocritāc: eeren ersten bartucue ceruēlaco resumā quiconiēn citrinean: ecē cūec etrarete sartren, etā sartren diadenac estitucue striten sartreca.
- 14 Maledictione cūen gainēn Scriba etā Phariseu hypocri: tāc, ecen iresten ditucue ema alhargunēn etcheac, are lucaqui othoitz equin iudix: halacots ducue condem: natione handiagpa cecebituren.
- 15 Maledictione cūen gainean Scriba etā Phariseu hypocritāc, ecen itassoā etā leihorra inguratzren ditucue proselyto: bat daqui cūencāt, etā equin denean, gehennaco seme equiten ducue doblār ceuroc baino areago.
- 16 Maledictione cūen gainean quidari itsuāc, ceinēc baitio: cūe, Norc-ere iuraturen baitu templear, etā deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeo serheaz, cordun da.
- 17 Erhoāc etā itsuāc, cein da handiagp vrthea, etā vrthea sanctificataen duen templea?

80 18 Eta eraitē ducue, norc-ere iuraturen baitu aldarear,
erta dno: baina norc-ere iuraturen baitu haren gaineā
den oblationear, cordun da.

19 Erhoac eta itsuac, cein da handiaz oblationea, ala obla-
tionea sanctificatret duen aldarea?

20 Beraz aldarear iuratsen duenac, iuratsen du harçaz,
eta haren gainean diraden gança guci's.

21 Eta norc-ere iuratsen baitu templear, iuratsen du
harçaz, eta hartan habitatsen denaz.

22 Eta iuratsen duenac cerniaz, iuratsen du Iaincoaren
thronoar eta haren gainean iarriric dagoenaz.

23 Maledictione enen gainean Scriba eta Pharisen hypo-
critac: ecen detchematsen ditucue menta eta anisa eta
cuminosa, eta vriten ditucue Lequeco gança picuagoac,
kala nola, ingemendua eta misericordia eta leyalteaa:
gança hauc equin behar ciraden, eta hec ex vtri.

24 Quidari itsuac, elthoa iratsen ducue: eta camelua iresten.

25 Maledictione enen gainean Scriba eta Pharisen hypocri-
tac: ecen coparen eta plataren cāpoco aldeā chatutzen
ducue: baina barnetic dirade arramberiak, eta eccesses
betheac.

26 Pharisen itsuac, chatu ecac lehenic coparen eta plataren
barnecoa, hayin cāpocoa-ere chatu dudincat.

27 Maledictione enen gainean Scriba eta Pharisen hypocritac:
ecen sepulchre churituac irudi ducue, hec campotic
eder eracusten dirade: baina barnetic hilin hecurrez

38 Horrá, guelditren caique cunen etheca desert

39 Ecen badiotsuet, emanque ikussirê hemēdic harát
derraqucueno, Benedicatu dela Iannaren icenean
ethorten dena:

Cap. XXIII.

2, 15 Induén destructionea. 3 Christen adrenimendua.

5, 24 Christ falsuac. 6, 29 Munduaren finco signoac.

12 Iniquitate, Charitate. 13 Persecuturuen duena.

14 Euangelioaren predicacionea. 31 Aingueruic bilduren

elegituac. 32 Ficotreren comparacionea. 35 Iaincoaren

nitza equiarco. 37 Noeren egunac. 39 Dilubioa. 42 Veit,

latreco. 43 Ganareo ohoina. 45 Cerbitzari leyalta. 48 Ce-

bitzari gaichtoa.

1 Eta templetic ilkuic Iesus retiratsen cen: eta hurbildu
ican caizean beru discipuluac templo edificioen hari
eracustera.

2 Eta Iesusec erran ciecen, ^{cen} Ertaquicue gauea haue guciac?
equiaz erraiten draucut, eta guelditren hemen harria
harriaren gainean, deseguin etadin.

3 Eta hura carric cegoela Oliuatretaco mendi gainean,
ethor cequirquion discipuluac appart, ciotela, Errague,
noiz gauea haue icanen dirade? eta eer signo hie
ethortearenic eta munduaren finarenic icanen da?

4 Eta ihardesten ciela Iesusec erra ciecen, Beguirancue
nehore seduci etraitzaten.

- 5 Eta anhitx ethorriren diade ene icenau, erraiten dubela,
Ni naiz Chirt: eta anhitx seducituren dute.
- 6 Eta enunen ditucue querlac eta querla hotsac: bequiranque
trubla etraitesten: eceen ganca haue quciac equin bekar
diade, baina esta oraino icanen fina.
- 7 Eceen alchaturen da nationea nationearen contra, eta resuma
resumaren contra: eta icane diade icurriteac, eta gosselac,
eta lur ikaratzeac lekutic lekura.
- 8 Baina haue quciac dolore hatsac diade.
- 9 Orduan literaturen caiturte afflictionetara, eta hilen
caiturte, eta gende quciac gaitx etsiac icanen carete
ene icenagatic.
- 10 Eta orduan scandalizaturen diade anhitx, eta batak berce
tradituren du, eta batak bercea gaitsetsiren du.
- 11 Eta anhitx propheta falsu alchaturen diade eta seducituren
dute anhitx.
- 12 Eta ceren multiplicaturē baita iniquitateā, horturen da
anhitzen charitateā.
- 13 Baina norc perseueraturen baita finerano hura saluaturen da.
- 14 Eta resumaco Eūgelio haur predicaturen da munda uniuersoa
natione quciay hestimoniageta: eta orduan ethorrico da fina.
- 15 Hacussacuenen bada desolationearē abominationea, Daniel
prophetar erran ican dena, leku sainduan dagoela (Uiacutrea
duenac adi beca)
- 16 Orduan Iudean diatenec, ihes albeilequite mendietarāt:
- 17 Eta etche gainean datena, eralbeiledi icants densen bere
etchetie eramaitera.
- 18 Eta landan datena, eralbeiledi gutberāt itul bere abillamen
duen hartzera.

- 19 Dohain-gaitz emarte icorriñ eta erdosqriten duqueitenen egun hetan.
- 20 Ottoitz equicue bada cñe thes equitea erhen nequän, ezeta Sabbath egunean.
- 21 Ecen tribulatione handia orduan icanen da, nolacoric espaita ican munduarén hatsetic oraindrano, ez icanen.
- 22 Eta baldin laburtu ican espaliade egü hec nehor salua erlaite, baina elegitucagatic, egun hec laburturen dirade.
- 23 Orduan baldin nehorc badaracue, Huna' homen Christ, edo han: esalbeitrincate sinhets.
- 24 Ecen altchaturen dirade christ falsuac, eta propheta falsuac, eta equinen dubi signo standi eta miracula: bay possible baliz, elegitue-ere seducigarri.
- 25 Huna', aitrinetic erran tranquet
- 26 Beraz baldin nehorc erran badiecacue, Hara', desertuñ da, etraitestela ilki, Hara', gambrachoetan da: ezhecaquela sinhets.
- 27 Ecen hala nola christmista ilkiten baita Orientetic, eta eracusten Occidenterano: hala icanen da quiconaren Semearen ethorhea-ere.
- 28 Ecen non-ere icanen baita sarrasquia, hara bilduren dirade aranoac-ere.
- 29 Eta bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia ilhunduren da, eta erta emanen ilharguiac bere erquia, eta icarac eroriren dirade ceutic, eta ceruitaco verthueac ikaraturen dirade.
- 30 Eta orduan aguesturen da quiconaren Semearen signoa

cernan: eta orduan plaignitur en dirade lurreco leinu guciac,
eta ikussiren duke quiconaren Semea datorquela cernico
hodaychan bothero eta gloria handirequin.

31 Eta igorriren ditu bere Aingueruac trompette siner handi-
requin, eta bilduren diturte haren elegituac laur haiceta-
ric, cernien barter batetic hayen berce baxterrererano. (#)

32 Bada ficotrétic ikas ecacue comparationea, ia haren adarra
minicatzen demen eta hostatzen, badaquicue uda hurbil dela.

33 Hala quec-ere dacusquicuenen gauca hauc guciac, albeitrin-
quite icen bothan hurbil dabela.

34 Equiar erraitten drancuet, etela iraganen mende haur, gauca
hauc quicisc^{ct} equin daiterqueno.

35 Cerna eta lurrea iraganen dirade, baina ene hitrac extirade iraganen.

36 Baina egun harcar eta orenar den becembatean, nehorc extagui,
er cernitaco Aingueruic-ere, ene aitec berac baicen.

37 Baina nola baitziraden Noeren egunac, hala icanen da
quiconaren Semea^{ct} ethortea-ere.

38 Ecen hala nola dilubioaren aitrinco egunetan iaten baiten,
ten eta edaten, erconcen baitziraden eta erconcar emaiten,
Noe arkán sar cedin egunerano.

39 Eta expaitzecatzen ecagut dilubioa ethor cedin, eta guciac
eraman citraguenco: hala icanen da quiconaren Semearen
ethortea-ere.

40 Orduan biga icanen dirade landan: bata recebituren da,
eta bercea vtriren.

41 Biquec ehoren duke errotan: bata recebituren da, eta bercea
vtriren.

ct quicisc et non guciac? (# doit eta nni erreu cherd. il fant baxterrerano.
St. Louren, p. 9, n. 49.

- 94
- 42 Veilla eçaque bada, eçen estaquiene cer ordur çuen
Ianna ethorteo den.
- 43 Eta hura iaquiene, eçen baldin baleagu aitefamiliac
cein goait aldiz ohoina ethor leiken, veilla liroela, eta
erliroela bere etchea culhatera vtri.
- 44 Hbalacote eue-ere çandeh prest: eçen ueste extuemen orduan
guiconaren semea ethorriren da.
- 45 Eta cein da cerbitzari leyala eta çuhurra, nabussiac,
muthillén compainiaren gaineco eçarri duena, haçy
demboran vitançça deçençat?
- 46 Dohatzen da cerbitzari hura bere nabussiac dathorrenean,
hala equiten beridenen duena.
- 47 Eçuiar erraiten drauçuet, eçen bere on gucién gaineco
hura eçarriren duela.
- 48 Bada baldin erran badaça cerbitzari lajunen çehatse,
gaichto hanc bere bihotzean, Lucatzen du ene nabussiac
ethortera:
- 49 Eta has badadi cerbitzari lajunen çehatse, eta çahen ete
edaten hordiequin:
- 50 Cerbitzari haren nabussia ethorriren da hanc ^{uste} extuemen
egunean, eta estaquian orrenean:
- 51 Eta bereçiren du hura, eta hypocriten contuan. eçarriren.
han çeanen da nigar eta hortz garrascots.

Cap. xxv.

1 Hbamar virginac. 13 Veillatres. 15 Cerbitzariey eman içan
çairten latentac. 18, 24 Cerbitzari gaichtoa. 31 Arçuen iudicioa.
34 Iaucoaren benedicatuac. 35 Misericordiarco obrac. 41
Maradicatuac.

- 95
- 1 Orduan comparaturen da cereiätaco resumä hamar virgina bere läpäc harturic sposoaren aitrinera ilki diadeneguin:
 - 2 Eta hetaric borçac ciraden eukur, eta borçac erho.
 - 3 Choïc, bere lampén hartrean, etreçaten har olioric beregin.
 - 4 Baina eukurréc har ceçaten olio bere rucietan bere lampegin.
 - 5 Eta nota sposuac ethortera berancen baitruen, guciac logale citecen, eta loac har citran.
 - 6 Eta gau-herditä siku equin cedin, tbunä, sposoc heldu da, ilki coiterte haren aitrinera.
 - 7 Orduan icaiqui citecen virgina hec guciac, eta appain citraten bere lampäc.
 - 8 Eta erhoic eukurrey eman ciecin, Igucue cuen oliotic: euen que lampäc iradnguten diade.
 - 9 Baina ihardets ceçati eukurréc, civitela, Er, beldurren asco extugun que eta cuen: baina aitritic coaste saltzen duken-
etara, eta erossacue ceurondaco.
 - 10 Eta hec erostera ioaiten ciadela, ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen haregin eskeychara, eta erts cedin horthä.
 - 11 Quero bada ethorkö diade bere virgina-ere divitela, Ianna, Ianna, irequi iceague.
 - 12 Baina hare ihardesten duela, dio, Equiaz diatsuet, etrai: turket ecagutren.
 - 13 Veilla ecacue bada: euen estaguiene quiconaren Semen ethorriren den eguna ez orena.
 - 14 Euen gaucä haur quicombat becala da, ceinec lekorerat

- 96
- ioaitean dei baitzitan beru cerbitzariae, eta beru onac eman baitzietzen.
- 15 Eta batari eman cietxon bora lalib, eta berceari biga, eta berceari bat: babderari beru anciaren araura: eta ioan cedin lekorrerat bertã.
- 16 Eta ioan cedin bora talentac recebitu cituena, eta traffica ceçan heçaz, eta equin citran beru bora talent.
- 17 Hbalaber biga recebitu cituena-ere, irabar citran beru biga.
- 18 Baina bat recebitu ~~est~~ cunenac ioanic aitbur ceçan lurrean eta gorde ceçan beru nabussiaren diruã.
- 19 Eta dembora handiaren buruan elhorten da cerbitzari hayen nabussia, eta conta equiten du hequin.
- 20 Orduan ethorric bora talentac recebitu cituena presentia cietxon beru bora talent, civela, Nabussia, bora talent eman drausquidac, hunã, beru bora talent irabaci citiat heçaz.
- 21 Erran cietxon beru nabussiae, Vngui, cerbitzari onã eta leyala: gañca gutian ican auz leyala, anbitzaren gaineco eçarrizen aut: sar adi eure nabussiaren alegrean.
- 22 Quero ethorric bi talentac recebitu cituena-ere diotza, Nabussia, bi talent emã drausquidac, hunã, beru biga irabaci citiat heçaz.
- 23 Erran cietxon beru nabussiae, Vngui, cerbitzari onã eta leyala, gutiaren gainean ican auz leyala, anbitzaren gaineco eçarrizen aut: sar adi neme nabussiaren alegrean.

- 24 Baina ethorriric salentbat recibita cuenac-ere diotsa,
Nabussia, ecagut^zen nian ecen guicon gogorra incela,
erri^z erin estuan lekuan elkarganatzon duala.
- 25 Hunegetic beldurrez ioanic gorde diat hire talenta lurrean:
huna, baduc eura.
- 26 Eta ihardesten eucla bere nabussiac eren ciecon, Cerbitzari
gaichtoa eta lachoa, bahaquian ecen bitzen dudala erin
estudan lekua: eta elkarganatz^z dudala barregatu estuda
lekua.
- 27 Beraz behar eraien em^a ene dirua cambiadorez, etc ethorriric
nic recibita bainuqueen neurea lucurequin.
- 28 Edequi ecocue bada huii talenta, etc emocue hamar talentac
dituenari.
- 29 Ecen duen guiciari emanen cayo, etc hambat guchiago vkanen
du: baina deus estuenari, duena-ere edequien cayo.
- 30 Eta cerbitzari alferra egotracue lekoreco ilhubere: ha icane
da nigar eta hortz garrascots.
- 31 Bada guiconaren semea dathorrenean bere gloriau, etc aingue,
in saindu~~z~~ guiciac harequin, orduan iarriren da bere
gloriaren thronoa.
- 32 Eta bilduren diade hare aithinora natione guiciac, eta bereci^z
ditu batac berzetaric, artrainac ardiac akretaric beretzen
dituen becale.
- 33 Eta ecarriren ditu ardiac bere escuinean, eta akerrac bere erquerrean.
- 34 Orduan erranen drane Reguec bere escuinecoy Catorze ene
aitaren benedicatuac, herela ecacue munduaren foundationetic
preparatu caicuen resuma.

- 35 Ecen gosse ican nair eta eman drantacue ialera: egarri ican nair, eta eman drantacue edahera: arrots nintcen eta recebitu nancue.
- 36 Billuci, eta vertitu nancue; eri, eta visitatu nancue: presoindeguiā, nincen, eta enegana ethorri ican carete.
- 37 Orduan ihardetsiren drancate instoic, diuibelā, Ianna, noiz ikussi augu gosseric, eta barcatu augu: edo egarriic eta edahera emā dranagu?
- 38 Eta noiz ikussi augu arrots, eta recebitu augu? edo billuci, eta vertitu augu?
- 39 Edo noiz ikussi augu eri, edo presoindeguiā eta ethorri gara hiregana?
- 40 Eta ihardesten duela Reguec erranen drane, Equiaz diotsuet, ene anaye chipien hautaric bati equin drancaçuen becebakean niri equin drantacue:
- 41 Orduan erranen drane esquerrecog-ere, Maradicatnāc, parti coiterte eneganic seculaco sura, deabruari eta haren ainguerney preparaturic danenera.
- 42 Ecen gosse ican nair, eta extrantacue eman ialera: egarri ican nair, eta extrantacue eman edahera.
- 43 Arrots nincen, eta ernancue recebitu; billuci, eta ernancue vertitu; eri, eta presoindeguiā, eta ernancue visitatu.
- 44 Orduan hec-ere ihardetsiren drancate, erraiten dutela, Ianna, noiz ikussi augu gosse edo egarri, edo arrots, edo billuci, edo eri, edo presoindeguiā, edo esangu cerbitatu?
- 45 Orduan ihardetsiren drane, erraiten duela, Equiaz, diotsuet,

99) Chipien hautaric bati eguin estranca cunen becembakean,
niri ere estrantacue eguin.

16 Eta ioanen diade hauc tormenta eternalera: baina
iustoaic nicitu eternalera.

Cap. XXVI.

1 Iesusec aiteinetic erraiten nola hit behar cunen.
3 Haren contra consellu edugueiten. 14 Indasec hura
saltzen. 17 Christe Bazcoa iaten. 26 Cenaren institutionea.
30 Canticoa ian ondoan. 31 Apostuluen scandalizatzea.
34, 70 Pierrisen ukatzea. 37 Triste Christ. 40 Discipuluec
co. 41 Veillatzeo eta olhoitz eguiteco. Spiritua eta hara
quia. 48 Indasec Christ. traditzen. 57 Christ. Caiphasgana
eraman ican. 59 Testimonio falsua. 63 Iesusec Christ.
dela aithortzen. 67 Iesus thustatzen eta buffetatzen.

1 Eta guertha cedin acabatu cituenean Iesusec propos
hauc guciac, erran baitricen bere discipuluey.

2 Badagucue een bi egunen buruan Bazco eguiten dela,
eta quiconaren Venea tradituen dela crucifice dadincat.

3 Orduā bildu ican diade Sacrificadore principalac eta
Scribāc eta populuec Ancianoac Sacrificadore principal
Caiphas deitzen denaren salara.

4 Eta consellu edugui eceaten fineciar Iesusen hatramai-
teco eta hiltzeo.

5 Baina erraiten cunen, Ez bestan, tumultoric erencat
populnaren artean.

- 6 Eta Jesus Bethanian Simon Jorhagoaren etchean cela,
- 7 Etxor cedin harengana emarretat, boeytabat unguentu
precio handitacoric onela, eta huts cecan, hura iarririe
egon eta, haren buru gainera.
- 8 Eta hori ikussirie, haren discipuluey gaitxi cequién civi-
tela, Certaco da goastu haur?
- 9 Ecen unguentu haur precio handitan saldu ahal cate-
queen, eta eman pambrey.
- 10 Eta hori ocaguturic Jesusec dioste, Cergatic fatigatsen duene
emaste haur? ecen obra onbat enegana obratu du?
- 11 Ecen bethiere pambreae skanen ditucue cequin: baina
ni ernaucue bethi skanen.
- 12 Ecen hunc unguentu hunen ene corputz^{ci} gainera
hustea ene ohortzlecotzat equin du.
- 13 Equiaz erraiten drancuet, non-ere predicaturen baita
Euangelio haur mundu gucian, hunc equin dueno-ere
contaturen da hunc memoriotan.
- 14 Orduan ioan ican da hamabietarie bat Judas Iscariot
deitren cena, Sacrificadore principalatara.
- 15 Eta dioste, Cer eman nahi drantacue, eta nic hura cuez
baitrancuet? Eta hec assigna cietoten hoguey eta hamar
diru peca.
- 16 Eta guerostic cicina bilha cabilan, hura tradi lecanat.
- 17 Eta altchagarri gaberieo oquién bestaco lehen eguncan etxor
citecen discipuluae Jesusgana, ciotsatela, Non nahi due
appain diacagun iatera Barcoa?

(1) Geniralament gorputz. v. r. 26.

- (101)
- 18 Eta hanc erran ciccen, Coaste hirira edoceingana, eta erroque, Magistratae cioc, Ene demborá hurbil due, ni boithan equinen diat Barcoa neuru discipuluequin
 - 19 Eta discipuluec equin ceaten Iesusec ordenatu ceranen becala, eta appain ceaten Barcoa.
 - 20 Bada anasti cenean, iar edin mahainean hamabi equin.
 - 21 Eta hec alha ciadela, erran cezan, Equiaz erraiten. Dancuel, ecen cuetarie baze traditoren nanela.
 - 22 Orduan triste ciccen hagnitz, eta has cequion hetarie balbedera erraiten, Ala ni naiz, Launa?
 - 23 Baina hanc ihardesten cuela erran cezan, Noce ecarten baita enequin escau trempatreeo platean, hanc traditoren nan.
 - 24 Segur, quiconaren semea badao harcaz scribatua den becala: baina maledictiue quicon haren gainean cinea quiconaren semea traditren baita: on enqueen quicon hanc baldin lorthu ican espaliz.
 - 25 Eta ihardesten cuela Iudasec, cinea hura traditren baitzen, erran cezan, Magistrata, ^{zi} ni naiz? Diotsa, Hec erran due.
 - 26 Eta hec alha ciadela har cezan Iesusec oquia, eta gratia rendaturic, hants cezan, eta eman ciccen beru discipuluey, eta erran, Har ecacue, ian ecacue, haur da ene gorputza.
 - 27 Eta harturic copa, eta gratia rendaturic, eman ciccen, erraiten cuela, Edan ecacue huncarie quicibe.
 - 28 Ezen haur da ene odal Testimentu berrioa anhitrengatic isturken dena bekatuen barkamenduan.
 - 29 Eta badiotsut, ecen estudala edanen hemendic harát

aiken fructu huncaric, enequin berric neurc Aitaren
resuman hura edanen Judan egunerano.

30 Eta canticoa eranic ioan citecen. Oluatretico mendiat.

31 Orduan dioste Iesusec, Quec gucioc gau huncetan scandali,
zaturen carete nitan: eeen scribatua da, Ioren dut artzaina,
eta barreyaturen diade arthaldico ardiac.

32 Baina resuscita nadin ondoan, enen aitzinean ioanen
noiz Galikara.

33 Eta ihardesten duela Pierrice diotza, Guciac hitan scanda
liza baditez-ere, ni iaquitic erniaitec scandaliza.

34 Diotza Iesusec, Equiaz erraiken drauat, eeen gau huncetan
villarae io decan baino lehen hiruretan ~~skaturen~~ nauale.

35 Diotza Pierrice, Are baldin hirequin hiltzera behar badaquit
-ere, ez aut ~~skaturen~~ Hbalaber discipulu gucioc-ere
erran ceaten.

36 Orduan ethor cedin Iesus hequin Gethsemane deitzen den
leku batehara: eta dioste discipuluey, Iar caiteste hemen,
haracke ioanic othoitz daividano.

37 Eta harturic Pierris eta Zebedoren bi semeac, has cedin
tristetren eta queiz keichatzen.

38 Orduan dioste Iesusec, Alde guciataric triste da ene
anima heriorano: caudete hemen, eta veilla ecaque enequin.

39 Eta aitzinachiago ioanic, ahozper iar cedin, othoitz equiten
cuele, eta ciuela, En Aita, baldin posible bada, iragan
bedi eneganic copa haur: guciac gatic-ere ez nola nic
nahi baitut, baina nola hic.

- 40 Quero ethorhen da discipuluethara, eta erideiten diti. lo daunçala: eta diotsa Pierri, Horrela orambat eciu veillatu ducue enequin?
- 41 Veilla ecaque eta othoitz equique, sar etraterhen tentation. lan: eeen Spiritu prompto da, baina haragui flacu.
- 42 Berriz bigarren aldian ioan cedin, eta othoitz equin cezan, erraiten cuela, Ene Aitá baldin possible espada copa haur iragan dadin eneganic, hura edaten daudala baicen: equin bedi hiru vorondateca.
- 43 Quero ituliric erideiten diti berriz lo daunçala: eeen hayen beguicac sorthatuac ciraden.
- 44 Eta striric huc, berriz ioan cedin, eta othoitz equin cezan heren aldian, hitz berac erraiten cituela.
- 45 Orduan ethorhen da bere discipuluethara, eta dioste, Lo equique gau quero, eta reposa caite: huna, hurbildu da orona, eta quiçonaren semea linratu da gaichto in escritura.
- 46 Iaiqui caite, goacen: huna, hurbildu da ni traditren nauena.
- 47 Eta hura oraino miuco cela, huna, Iudas hamabietaric bat, ethor cedin, eta harequin gendete handia espatequin eta rhequin, Sacrificadore principalin eta populuco Ancia, no in partez
- 48 Eta hura traditren cuenac, eman ceranen deignate, cioela, Nori-er pot equimen beitraucal, hura da: catchetrato hari.
- 49 Eta betan hurbilduic Iesusgana, oran cezan, Magistrua, Vnqui hel daquiala. Eta pot equin cieçon.

50 Orduan Tesuse erran ciecón, Adiguida, certan air hemen? Orduan hurbilduric ecar citzaten escuac Tesusen gainean, eta lot cequir quion.

51 Eta huna, Tesusequin ciradeneharic batee, anancaturic escua, idogui cezan bere espata, eta ioric Sacrificadore princ. palaren arbitraría, edegui ciecón beharria.

52 Orduan diotza Tesusec, Itzul ecar eure espatei bere lekura: eeen espata harturen duken guciac, espata~~z~~ hilen ditue.

53 Vñe due ecin olhoitz daidiodala orain nere Aitari, eta baitingurquet bertan hartati legione baino gukiazgo Auziqueru?

54 Nolatan beraz cõpli libereque Scripturac, divineman, eeen huna behar dela equin?

55 Ordu hartan berean erran ciecín Tesuse gendetrey, Gaichtaguin baten ondoan becala ilki icar carite espatequin eta thequin, ene hatramaitera: equin oroz cuen artean iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta emanque hatraman.

56 Baina hauz gucia equin icar da, cõpli litecunat Prophe-
lein Scripturac. Orduan discipulu guciac, hura abandona-
turic, ihes equin cezaten.

57 Baina Tesus, hatraman cubenec, eraman cezaten Caiphas Sacrificadore subiranoagana, non scribac eta Ancinoac bilduac baitriade.

58 Eta Oierri sarreiquiten cayón urrundanic Sacrificadore subiranoaren salazano, eta barnere sarthuric, iar cedin arbitrariequin, fina ikus lecanat.

- 59 Eta Sacrificadore principalac eta Ancianoac eta conveilla gucia testimoniage falsu bilka cabilthan Jesusen contra, hil eraci lecateneat.
- 60 Eta etreçaten eriden: eta auzitx testimonio falsu et hori bacen-ere etreçaten eridē moldercorie. Baina finean et horiric bi testimonio falsuc erran ceçaten.
- 61 Hunc erran du, Desequin ahal dirot Jaincoarē templea, eta hirur eguner hura reedificat.
- 62 Orduan iaquiric Sacrificadore subiranoac errē cieçon, Ertuc deus ihardesten? cer da hanc hiri contra testificatzen dulena?
- 63 Eta Jesus ichilic ceçoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotza, Adiratsen aut Jainco vicariē partez, erran dieçaguān, eya hi aicenez Christ Jaincoaren Semea.
- 64 Diotza Jesusic, Hic erran due: baina are diotsuet, Hemen die harat ikussiren dueque quiconaren Semea iarriric Jaçela, Jaincoaren bolheraaren eseminean, eta eruco hodeçetan et horken dela.
- 65 Orduan Sacrificadore subiranoac erdira citzan ber abilla menduac, erraiten çuela, Blasphemate du, cer quehiago testimonio behar duçu? huna, orain ençun çkan dueque hunc blasphemioa.
- 66 Cer irudi çaique? Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, eta berçic çihorrix çkaldi eman cieçoten. Hil meroci du.
- 67 Ordu thu equin cieçoten bequithartera, eta buffeta ceçaten, eta berçic çihorrix çkaldi eman cieçoten.

- 68 Civitela, Christ, prophetira iecaque, nor den io auena?
- 69 Eta Pierris iarriric cecpén lekorean salán: eta ethor cecpion nescatobat, cioela, tbi-ere Jesus galileano arequin incén.
- 70 Baina hare vka ceça quecien aitrinean, cioela, Etreagui- nat cer diuán.
- 71 Eta hura corralerat ilkiten cila ikus cecan berce nescato batec: eta erran ciccén han cirademy, Haur-ere Jesus Nazarenorequin cen
- 72 Eta beris vka cecan irramendurequin, cioela, Etreagut quicono.
- 73 Eta appur baten buruán ethor citecen present ican ciradene, eta erran ciccoten Pierris, Equicirqui hi-ere hetaric aiz: cen eure mincetreac-ere declaratzen au.
- 74 Orduan has cedin madaricatzen eta arnegatzen, cioela, Etreca- gut quicono. Eta bertan villarac io cecan.
- 75 Orduan orhoit cedin Pierris Iesusce erran cerancan hitzar, ceinec erran baitserancan, Villarac io decan baino lehen, hiruretan vkaturen hanc. Eta camporat ilkiric nigaz equin cecan mingui

Cap. XXVII.

2 Christ Pilatgana eraman ican. 5 Indasec beru buruá vkatu. 16, 21 Barabbas. 26 Christ acolatatu eta crucificatrecos lincatu. 29 Elhorris coroatu. 30 ~~Ph~~statu eta escarniatu. 34, 48 Vinagres eta behacunes eradã. 38 Bi gaichtagunequin crucifi- catu. 45 Hberri quecia ilhundu. 46 Christec crutzean othoitz equin. 50 Spiritu rendatu. 51 Haren herisco miraculnac. 54 Centenac.

107
60 Iosephoe Christ ohortae. 64 Sepulchreco gourd'c.

- 1 Quero goica esthorri cenean, conseilhu edugui ceçaten
Sacrificadore principal eta populus Anciano quicic
Iesusen contra, hura heristhara eman locatençat.
- 2 Eta estecaturic eramam ceçaten, eta linra cieçohen Pontio
Pilato gobernadoreari.
- 3 Orduan Indasee, hura traditu enenac, çacussamean hura con-
demnateu cela vriciguturic, itral cietren hoguey eta hamar
diruac Sacrificadore principaley eta Ancianoey.
- 4 Cio eta, Bekatu equin dut, odol innocentaren traditkeaz.
Baina hec eran ceçaten, Per dohacu guri? hic dacussala.
- 5 Eta diruac iraituric templean, retina cedin, eta ioanic, vika
ceçan bere turia.
- 6 Orduã Sacrificadore principalc diruac harturic erran
ceçaten, Eta çori hanc thesaurean çear ditocun, ecen odol preciosa da.
- 7 Eta conseilhu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile baten
sada estiguren ohorta leku?
- 8 Halacote deithu icau da landa hura, odol landa egungo
egunerano.
- 9 Orduan compli cedin Hieremias prophetar erran icau cena,
cioela, Eta hartu rkan diturki hogey eta hamar diruac,
estimatu icau denaren preciosa, ein icau estimatu baita
Israelico haburrez:
- 10 Eta eman diturke hec topinaguile "baten landaren eroskeo,
Iaunac niri ordenatu ceçantan beçala.
- 11 Eta Iesus eramam cedin Gobernadorearen citrinera, eta interro-

ga eegan Gobernadoreac, eiola, Hic air Induen Regua?
Iesusec eran ciccón, Hic dioc.

- 12 Eta accusatu icanic Sacrificadore principaler eta Anciano,
ex, Ieus etreçen ihardets.
- 13 Orduan diatra Pilatec, Estançue cembat gança hie contra
testificatren duten?
- 14 Eta etreçón ihardets hita balitara-ere: hala non miresten
beitzenen Gobernadoreac haquitz.
- 15 Bada bestan costamatu enen Gobernadoreac populari ~~testic~~
nahi zuten presoner baten largatsera.
- 16 Eta orduan baxuten presoner notablebat, Barabbas deitzen
enec.
- 17 Bildu ciadenean bada hec, eran ciccón Pilatec, Cein nahi duçue
larga dieçaquedã? Barabbas, ala Iesus, deitzen deno Christ?
- 18 Eeen baceaquian inuidiaz hura liuratu entela.
- 19 Eta hura alki iudicialcan iarric eçoela, igor ciccón ber
emartec, eiola, Estuála hie deus iusto horregian, eeen
anhitã iragan diat egun ametsaric horrengatic.
- 20 Orduan Sacrificadore principalic eta Ancianoic burutan
eman ciccóten populari Barabbasen esca litecen, eta
Iesus hil eraci lecaten.
- 21 Eta ihardesten enela Gobernadoreac erran ciccón, Biota,
ie cein nahi duçue larga dieçaquedan? Eta hec erran
ciccóten, Barabbas.
- 22 Erran ciccón Pilatec, Cer equinen dut berar Iesusez Christ
deitzen denaz? Diotrate guciic, Crucifica bedi.
- 23 Eta gobernadoreac dioste, Baina cer gairqui equin du?

Orduan hec ohin quechiago equitem cuten, erruten cutela,
Crucifica bedi.

24 Eta ikusine Pilatec ecen estuela deus probetchatren, baina
tumultua handitrenago cela, ve harturic ikur citran
escuac populuaran aitrinean, cioela, Innocent nais ni iusto
nunen odolitic: quec ikussaque.

25 Eta tharduten euela populu queciac erran cezen, Horron
odola dela gure gainean eta gure haurren gainean.

26 Orduan laiza ciccin Barabbas: eta Jesus acotaturic lura
ciccin crucifica ledin cat.

27 Orduan Gobernadorearen gendarmetic eramane Jesus pretoriora,
bil ceaten haren aitrinera banda quia.

28 Eta billuei cutenean eman ciccoken soinera escabatarco
mantobat.

29 Eta elhorisco corobat-plegaturic ecar ceaten haren buru
gainean, eta canaberabat haren eseminean: eta haren aitrinean
belhaunicatus truffatzen ciraden harez erraita cutela, Yngui
hel daquiala, Induen Requea.

30 Eta thu equinic haren contra, has ceaten canabera hura, eta
haren buruari ceraunsaten.

31 Quero harez truffata ciradenean, eraunz ciccoken mantoa,
eta verti ceaten bere abillamenduez: eta eramau ceaten
crucificatrera.

32 Eta ilki ciradenean eriden ceaten quicon Cyreniano Simon
deitren cembat: haur bortcha ceçaten haren cutrearen
eramaitera.

33 Eta ethorri ciradenean Golgotha deitren den lekura (cein erran
nahi baita hambat nola bur-hecua lekua)

- 34 Eman ciccoken rinagre edatera behacunarquin nahas,
 locaturic: eta dastatu euenen etruen edan nahi rkan
- 35 Eta crucificatu eubeneen parti citraten haren abillamen-
 duac, corthe egotiric: compli ledincat Prophetar erran
 cena, Partitu rkan dituste em abillamenduac, eta ene
 arroparen gainean corthe egotai rkan duti.
- 36 Eta iarriric ceudela bequiratsen euben hurá han.
- 37 Eta ecar ceaten haren buru garayan haren causa scribatu-
 ric, HAVR DA IESVS IVDVEN REGVEA.
- 38 Biduan crucificatu iean dirade harequin bi gaichtaguin
 bata esuinetic eta bercea ez
- 39 Eta iragaiten ciradenic iniuriatsen euben hurá, beru buruac
 hiquitzen citustela,
- 40 Eta civitela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta hirur
 eguner edificatsen, empara ecar euri buruic: baldin Iain,
 Evaré Semea bahair, iauts adi erutretic.
- 41 Halaber Sacrificadore principalic-ere truffatsen ciradela
 Scriboquin eta Ancianoquin, erraiten euben,
- 42 Berceac emparatu ditu, beru buruá ecin empara diro: bal-
 din Israeleco Regue bada, iauts bedi orain erutretic, eta
 sinhetsiren dugu hori.
- 43 Fida da Iaincoa baithan, empara beca orain, baldin
 haren gogaraco bada: eceu erran du, Iaincoaren Semea nair.
- 44 Hura bera, harequin crucificatu ciraden gaichtagui nec-ere
 reprotchatsen ceracaten.
- 45 Baina sey orenetarie ingurcian bedratri orenetarano lur
 guciaren gainean ilhumbé eguin cedin.

- 46 Eta bedratri oruen in gurnan oihuz nar cedin Jesus ocengui, ciela, Eli, Eli lama sabachtani? erra nahi baita, Ene Taincoa, Ene Taincoa, ceren abandonatu nauc?
- 47 Eta han present ciradenetarie batruc hori encunie, civiten, Elias deitzen du hunc.
- 48 Eta bertan laster equinie hetarie batec, eta spongiabat harturic rinagrez betheric, eta ecarriric canabera baten in gurnan, edatera eman ciceon.
- 49 Eta bereic erraiten eulen, Vtrac, Jacussagun, eya ethorriren dener Elias horren emparatrera.
- 50 Eta viduan Iesusce beris ocengui oihu equinie, Spiritua ruda cecan.
- 51 Eta huna, temploco vela erdira cedin bi cathitara, garaitic behererano, eta lurra ikara cedin, eta harriac, erdira citecen.
- 52 Eta monumentac irequi citecen, eta anhitz Jaindu lo ceuncanen gorputzac iri qui citecen.
- 53 Eta monumentetarie ilkiric haren resurrectione undoan, sar citecen ciuitate Jaindura, eta aguer cequirquien anhitri.
- 54 Eta Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudencac, lur ikaratzera eta equin ican ciraden gancac ikustiric, ici citecen haquitz, erraiten eutela, Equiarqui Taincoaren semea cen haur.
- 55 Han ciraden halaber anhitz emarte Xrrundanic beka ceudela, ein irreiqui ican baitraiscan Iesusi Galileatic, hura cebitzaten eutela.
- 56 Hetarie cen, Maria Magdalena, eta Maria Tagusen eta Iosesen ama, eta Lebedoren semen ama.
- 57 Eta arrastu cecean, ethor cedin quicon abratsbat Arimathiac

- Joseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen discipulu iqan cen.
- 58 Haur ethor cedin Pilat-gana, eta esca equion Iesusen gorputzaren: orduan mana cecan Pilatec renda ledin gorputza.
- 59 Eta gorputza harturic Josephec mihise churi babetan barna ecar cecan.
- 60 Eta ecar cecan bere monument berri aroca babetan ebagui eueuean: eta harri handibat monument borthara itzuliric, ioan cedin.
- 61 Eta Maria Magdalena eta Maria becea uraden han iarrice sepulchre aurkan.
- 62 Eta tiharamunean, cein baita Sabbathoaren preparatiun ondoan, bit citecen sacrificadore principalac, eta Phariseneac Pilat-gana,
- 63 Erraiten entela, Ianna, ohvita gaituc nola abusari hare rici ceta erran cecan, Ondoco heren egunean resuscitaturu nair.
- 64 Mana ecae bada beguira dadin sepulchrea heren egunerano, hare discipulnic gauaz ethorriric, hura ebats este caten, eta populuari derroten, Resuscitatu da hiletaric: eta halaz bastate arquen errorea lehena baino gaihtoago.
- 65 Eta erran ciccin Pilatec, Baditucue gourdac: coarte, segura caitexte daquicuen becala.
- 66 Hec bada ioanic segura cecatzen sepulchrea, harria ciguilaturic, gaurdequin.

Cap. XXVIII.

1 Emarkeac sepulchra ethorri. 2 Lurra ikaratu, eta
 Aingueruā cerutic iantsi. 6 Christ resuscitatu. 9 Emarkeay
 bidera ilki. 17 Discipuluey agurtu, eta hecar adoratu.
 19 Bere Apostuluae predicatzen eta batheyathen artzera igorri.

1 Eta Sabbath arguenean askeo behen argitu behar cen
 ogunean, Maria Magdalena eta Maria bercea ethor citecen
 Sepulchrearen ikustera.

2 Eta huna, lur ikaratre handibat equin edin: ecen Iannaren
 Aingueruā iantsi edin cerutic, eta ethorriric aldara cecan
 harria borthatic, eta iarriric cegeen haren gainean.

3 Eta cen haren ikartzea christmista becala, eta haren abilla
 mendua churi elhura becala.

4 Eta haren beldurrez, ici citecen goardia, eta hilae becalaca
 citecen.

5 Baina ihardesten quea Aingueruāc urā ciccēn emarkeay,
 Cicec estu quea beldurric: ecen badaguit Jesus crucifica
 tu ican denaren bilha cabiltrabela:

6 Eta hemen: ecen resuscitatu ican da, erran que becala:
 catorte ikussacue Ianna ecarri ican cen lekua.

7 Eta bertan ioanic erreque haren discipuluey, ecen resusci-
 latu dela: eta huna, enen aitheanean doa Galileara: han
 hura ikussiren duque. Huna, erran draucuet.

8 Eta bertan partituric monumentetic iciapen eta bozcario
 handirequin, laster equin ceaten haren discipuluey declaratzen.

- 9 Baina hec harē discipuluey declaratzera cioacela, huna, Iesus cūtinera ethor cequien, cioela, Vngui hel daquienela. Eta hec hūbilduric lot cequixtēn haren viney, eta adora ceaten hura.
- 10 Orduan diosk Iesusec, Ertuēnela beldurric: coarke, declara iceceue anayey, doacen Galileara: eta han ikussiren nautē.
- 11 Hec partitu eta, huna, guardeharic batsu ethor citecen hirira, eta declara citecēn Sacrificadore principaley equin ican ciraden ganca quciac.
- 12 Orduan bildurric Ancianoequin, eta consellu harturic, diru summa ona eman citecēn gendarmesey:
- 13 Ciuitela, Erracne, haren discipuluec ganax ethorrine, hura ebatsi ikān dūē qu lo gūncala.
- 14 Eta baldin hori gobernadoreac encun badaqa, que sinteto eraciren drancagu, eta equitecotarie idoguiren caiturlegu.
- 15 Eta hec diruā harturic equin ceaten iracatsi ican ciraden becala: eta publicatu ican da propos haur Induēn artean egungo egunerano.
- 16 Baina hameca discipuluec ioan citecen Galilearāt, mendira, non ordenatu baitzaranen Ieshoc.
- 17 Eta hura ikussiric adora ceaten: eta batsuc dūda ceaten.
- 18 Eta hūbilduric Iesus minca cequien, cioela, Eman ican cait niri bothere qucia cernān eta lurrean.
- 19 Coarke bada eta iracatsi itracne gend. quciac: bathe.

115
yassen ditucuela Citaren eta Semearen eta Spiritu
Sainduaren icenean:

20 Itacasten ditucuela nie manatu itancuedan
guciaran beguiratsen: eta huna, ni Cuequin nair bethiere
munduaren finerans. Amen.

W. r. Eyo. 19 Mars 1875
Brit. Mus. London.